

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри економіки
та соціальних дисциплін,
доктор економічних наук, професор,
полковник внутрішньої служби

О. Г. Гончаренко

«27» травня 2021 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Капітал підприємства УВП:
формування та використання»
спеціальність 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри економіки та соціальних
дисциплін, к.е.н., доцент
Сіренко К.Ю. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та соціальних
дисциплін

Протокол № від « » _____ 2021 р.

Кредити та
кількість годин:

3 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 10 семінарських
занять, 20 практичних занять та 44 самостійна робота

Анотація курсу

Навчальний курс «Капітал підприємства УВП: формування та використання» відноситься до вибіркових навчальних дисциплін здобувача вищої освіти.

Для вивчення курсу «Капітал підприємства УВП: формування та використання» потрібні знання дисциплін загальної і професійної підготовки, зокрема таких як: політекономія, вища математика, статистика, мікроекономіка, економіка підприємства УВП, підприємництво і бізнес-культура, менеджмент, маркетинг, фінанси, гроші та кредит, управління витратами тощо.

В процесі вивчення даної дисципліни у здобувачів вищої освіти (ЗВО) формуються теоретичні знання і практичні навички щодо формування та ефективного використання капіталу підприємства УВП.

В процесі викладання дисципліни застосовуються ділові ігри, ситуаційні вправи, обговорення дискусійних питань при формуванні капіталу підприємства УВП.

Здобувачі вищої освіти (ЗВО) самостійно або в групах приймають обґрунтовані рішення по формуванню капіталу, здійснюють його оцінку, готують презентації з обґрунтуванням запропонованих варіантів.

Предмет дисципліни: умови ефективного формування та раціонального використання капіталу в системі управління підприємством УВП.

Завдання дисципліни:

- формування знань щодо сутності та основних характеристик капіталу підприємства УВП, принципів його формування і використання;
- оволодіння методичними підходами до визначення вартості капіталу, оптимізації його структури, оцінки ефективності формування і використання;
- опанування особливостями формування капіталу при створенні підприємства УВП та використання капіталу в операційній діяльності;
- формування знань щодо розробки політики формування власного і залучення позичкового капіталу;
- набуття вмінь оцінювання капіталу підприємства УВП, розробки механізму управління ним;
- формування навичок щодо визначення шляхів підвищення ефективності формування та використання капіталу підприємства УВП.

У результаті вивчення дисципліни ЗВО отримають знання про:

- економічну сутність і класифікацію капіталу підприємства УВП;
- вартість капіталу підприємства УВП;
- структуру капіталу підприємства УВП і методи її оптимізації;
- особливості формування капіталу при створенні підприємства УВП;
- політику формування власного капіталу підприємства УВП;
- політику залучення позикового капіталу підприємства УВП;
- характеристику процесу використання капіталу підприємства УВП;
- механізм управління процесом використання капіталу підприємства УВП;
- особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства УВП.

Здобувачі вищої освіти будуть вміти:

- оцінювати й аналізувати показники, які відображають різні аспекти формування та використання капіталу підприємства УВП;
- управляти формуванням капіталу підприємства УВП;
- управляти використанням капіталу в операційній та інвестиційній діяльності підприємства УВП.

Загалом на підставі глибокого вивчення теоретичного матеріалу з дисципліни та аналізу конкретних практичних вправ і ситуацій ЗВО повинні навчитися творчо

обмірковувати процеси формування оптимальної структури капіталу підприємства УВП та умови забезпечення його високої віддачі.

Мета курсу

Метою вивчення дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо розробки механізму ефективного формування та раціонального використання капіталу підприємства УВП.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Денна форма				
		Усього	у тому числі			
			Лекції	СЗ	ПЗ	СР
VII семестр						
1.	Капітал підприємства УВП: сутність, характеристика, основи формування	8	2	2	-	4
2.	Вартість капіталу підприємства УВП	8	2	-	4	4
3.	Структура капіталу підприємства УВП і методи її оптимізації	12	2	2	2	6
4.	Особливості формування капіталу при створенні підприємства УВП	10	2	-	2	6
5.	Політика формування власного капіталу підприємства УВП	10	2	-	2	6
6.	Політика залучення позикового капіталу	12	2	2	2	6
7.	Характеристика процесу використання капіталу підприємства УВП	10	2	-	2	4
8.	Механізм управління процесом використання капіталу підприємства УВП	8	-	2	2	4
9.	Особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства УВП	12	2	2	4	4
Усього годин		90	16	10	20	44

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА. 1. КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА УВП: СУТНІСТЬ, ХАРАКТЕРИСТИКА, ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ

Основні терміни і поняття теми: капітал, характеристики капіталу, принципи формування капіталу, види капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення капіталу підприємства УВП.
2. Поясніть основні характеристики капіталу.
3. Охарактеризувати види капіталу за найбільш важливими класифікаційними ознаками.
4. Розкрити особливості руху капіталу підприємства УВП у процесі його кругообігу.
5. Розкрити сутність основних принципів формування капіталу підприємства УВП.
6. Розкрити особливості власного капіталу підприємства УВП.
7. Розкрити особливості позикового капіталу підприємства УВП.
8. Розкрити сутність вартості капіталу, яка формує рівень операційних та інвестиційних витрат підприємства УВП.
9. В чому полягають особливості процесу формування капіталу?
10. Назвіть принципи формування капіталу підприємства.
11. Поясніть відмінності між окремими видами капіталу.
12. Розкрити сутність фінансового левериджу.
13. Охарактеризувати три стадії аналізу капіталу підприємства УВП.
14. Охарактеризувати фактори, що визначають формування структури капіталу.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Записати у словник визначення таких термінів: фінансовий леверидж, основний капітал, пайовий капітал, працюючий капітал, мертвий капітал, накопичуваний капітал.
2. Характеристики капіталу підприємства УВП.
3. Особливості процесу формування капіталу підприємства УВП.
4. Принципи формування капіталу підприємства УВП.
5. Класифікація сформованого капіталу підприємства УВП.

З'ясуйте вірність вислову та обґрунтуйте відповідь:

1. Одним із принципів формування капіталу є принцип обґрунтування потреби в джерелах коштів (так, ні).
2. Принципом формування капіталу підприємства є принцип активної ролі служб економічної безпеки у процесі формування капіталу (так, ні).
3. При класифікації капіталу за джерелами залучення можуть бути виділені наступні основні ознаки: титул власності, група джерел залучення капіталу по відношенню до підприємства, національна належність власників капіталу, часовий період залучення (так, ні).
4. За формами залучення капіталу підприємства до основних класифікаційних ознак можуть належати: організаційно-правова форма залучення капіталу, натурально-речовинна форма залучення капіталу, форма власності капіталу, що надається підприємству, тощо (так, ні).

5. За організаційно-правовими формами залучення виокремлюють: акціонерний, пайовий та індивідуальний капітал (так, ні).
6. За титулом власності сформований підприємством капітал буває приватний і державний (так, ні).
7. Капітал, що залучається із внутрішніх джерел, характеризує власні і позичкові фінансові кошти, що формуються безпосередньо на підприємстві (так, ні).
8. Короткостроковий капітал залучається підприємством на період до одного року (так, ні).
9. Іноземний капітал, як правило, залучається середніми і великими компаніями (так, ні).
10. Пайовий капітал формується в акціонерних товариствах (так, ні).
11. Капітал у нематеріальній формі залучається підприємством у вигляді різноманітних фінансових інструментів, що вносяться до його статутного фонду (так, ні).
12. Одними із основних сутнісних характеристик капіталу є те, що капітал – це накопичена цінність і джерело доходу (так, ні).
13. Капітал є носієм чинників часу, ризику і платоспроможності (так, ні).
14. Капітал автоматично є постійно зростаючою економічною цінністю (так, ні).
15. Як об'єкт купівлі-продажу капітал формує особливий тип ринку – ринок капіталу (так, ні).
16. Формування капіталу є актуальним лише на початкових стадіях життєвого циклу підприємства (так, ні).
17. Процес формування капіталу носить детермінований і регульований характер (так, ні).
18. Процес формування капіталу нерозривно пов'язаний з забезпеченням зростання ринкової вартості підприємства (так, ні).

Знайдіть правильну відповідь:

1. *Економічна сутність капіталу полягає у його характеристиках:*
- 1) капітал підприємства УВП є основним фактором виробництва;
 - 2) капітал характеризує фінансові ресурси підприємства УВП, які забезпечують дохід;
 - 3) капітал є головним джерелом формування добробуту його власників;
 - 4) капітал підприємства УВП є головним виміром його ринкової вартості;
 - 5) динаміка капіталу підприємства УВП є важливим барометром рівня ефективності його господарської діяльності;
 - 6) усі відповіді правильні.
2. *Капітал, що характеризує фінансові ресурси підприємства УВП забезпечує формування доходів у:*
- 1) виробничій сфері;
 - 2) інвестиційній сфері;
 - 3) усі відповіді неправильні.
3. *За належністю підприємству капітал поділяється на такі види:*
- 1) позиковий;
 - 2) власний;
 - 3) капітал у матеріальній формі.
4. *За цілями використання капітал поділяється на такі види:*
- 1) позиковий;
 - 2) спекулятивний;
 - 3) виробничий;
 - 4) власний.
5. *За формами інвестування капітал поділяється на такі види:*
- 1) капітал у фінансовій формі;
 - 2) капітал у матеріальній формі;
 - 3) власний капітал;

4) капітал у нематеріальній формі.

6. *За об'єктом інвестування капітал поділяється на такі види:*

- 1) основний;
- 2) приватний;
- 3) оборотний.

7. *За формами знаходження у процесі кругообігу капітал поділяється на такі види:*

- 1) капітал у грошовій формі;
- 2) капітал у виробничій формі;
- 3) капітал у нематеріальній формі;
- 4) капітал у товарній формі.

8. *За формами знаходження у процесі кругообігу капітал поділяється на такі види:*

- 1) приватний;
- 2) акціонерний;
- 3) державний.

9. *За організаційно-правовими формами капітал поділяється на такі види:*

- 1) пайовий;
- 2) індивідуальний;
- 3) акціонерний;
- 4) усі відповіді неправильні.

10. *За характером використання в господарському процесі капітал поділяється на такі види:*

- 1) працюючий;
- 2) накопичуваний;
- 3) "тіньовий".

11. *За джерелами залучення капітал поділяється на такі види:*

- 1) національний;
- 2) легальний;
- 3) іноземний.

12. *Відповідно до правових норм функціонування капітал поділяється на такі види:*

- 1) легальний;
- 2) іноземний;
- 3) "тіньовий".

13. *До непрацюючого капіталу належать:*

- 1) виробничі запаси для продукції, яка знята з виробництва;
- 2) готова продукція, на яку повністю відсутній попит;
- 3) частина капіталу, яка приймає участь у формуванні доходів.

14. *У процесі кругообігу капітал підприємства УВП проходить такі стадії:*

- 1) грошовий капітал;
- 2) виробничий капітал;
- 3) товарний капітал;
- 4) усі відповіді неправильні.

15. *Основні принципи формування капіталу підприємства УВП:*

- 1) урахування перспектив розвитку господарської діяльності підприємства УВП;
- 2) забезпечення відповідності обсягу капіталу, який залучається, до обсягу активів підприємства УВП;
- 3) забезпечення оптимальності структури капіталу з позицій ефективного функціонування;
- 4) забезпечення мінімізації витрат щодо формування капіталу з різних джерел;
- 5) забезпечення високоефективного використання капіталу в процесі господарської діяльності;
- 6) усі відповіді неправильні.

16. *Стартовий капітал призначений для:*

- 1) формування активів нового підприємства УВП;
- 2) разових витрат;
- 3) невеликих сум фінансових засобів.

17. Структура капіталу впливає на:

- 1) рівень рентабельності активів;
- 2) рівень рентабельності власного капіталу;
- 3) усі відповіді правильні.

18. Основні сфери використання показника вартості в діяльності підприємства УВП:

- 1) показник вартості капіталу підприємства УВП є мірою прибутковості операційної діяльності;
- 2) показник вартості капіталу використовується як критерій у процесі здійснення реального інвестування;
- 3) вартість капіталу підприємства УВП є базовим показником формування ефективності фінансового інвестування;
- 4) показник вартості капіталу підприємства УВП виступає критерієм прийняття управлінських рішень відносно використання оренди (лізингу) чи придбання у власність виробничих основних засобів;
- 5) показник вартості капіталу в розрізі окремих його елементів використовується у процесі управління структурою даного капіталу на основі механізму фінансового левериджу;
- 6) рівень вартості капіталу підприємства УВП є важливим виміром рівня ринкової вартості даного підприємства УВП;
- 7) усі відповіді правильні.

19. Основні принципи оцінки вартості капіталу:

- 1) принципи посередньої поелементарної оцінки вартості капіталу;
- 2) принципи узагальнюючої оцінки вартості капіталу;
- 3) принципи порівнянності оцінки вартості власного і позичкового капіталу;
- 4) принципи динамічної оцінки вартості капіталу;
- 5) принципи взаємозв'язку оцінки поточної і наступної середньовизначеної вартості капіталу підприємства УВП;
- 6) принципи визначення кордону ефективного використання додаткового капіталу, який залучається;
- 7) вартість капіталу й межі ефективного його використання.

ТЕМА. 2. ВАРТІСТЬ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: вартість капіталу, середньозважена вартість капіталу, гранична вартість капіталу, вартість власного капіталу, вартість позичкового капіталу, фінансовий леверидж, ефект фінансового левериджу, стійкість економічного зростання.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення вартості капіталу.
2. Що характеризує рівень вартості капіталу для різних суб'єктів господарських відносин?

3. Що таке гранична вартість капіталу?
4. В яких сферах фінансової діяльності підприємства УВП використовуються показники середньозваженої і граничної вартості капіталу?
5. Назвіть етапи оцінки вартості капіталу підприємства УВП.
6. За якими формулами розраховуються елементи середньозваженої вартості капіталу?
7. Як відбувається підсумкове оцінювання вартості капіталу підприємства УВП?
8. Що характеризує фінансовий леверидж?
9. У чому проявляється ефект фінансового левериджу?
10. Як оцінюється фінансова рівновага підприємства УВП при формуванні його капіталу?

Теми науково-дослідних робіт:

1. Вартість капіталу та показники її оцінки, сфера їх застосування.
2. Методичні підходи до оцінки вартості власного і позичкового капіталу.
3. Ефект фінансового левериджу.
4. Забезпечення фінансової рівноваги підприємства УВП у процесі формування його капіталу.

Знайдіть правильну відповідь:

1. *Вартість капіталу та плата за залучений капітал – це:*
 - а) тотожні поняття;
 - б) взаємовиключаючі поняття;
 - в) різні поняття;
 - г) протилежні поняття.
2. *За нульовою ставкою оцінюється вартість:*
 - а) статутного капіталу;
 - б) банківського кредиту;
 - в) фінансового лізингу;
 - г) непротермінованої кредиторської заборгованості.
3. *За ступенем залучення у виробничому процесі капітал поділяють на:*
 - а) працюючий і непрацюючий;
 - б) основний і оборотний;
 - в) капітал, що використовується як інвестиційний ресурс, як виробничий ресурс, як кредитний ресурс;
 - г) капітал, що використовується в реальному секторі економіки, капітал, що використовується у фінансовому секторі економіки.
4. *За особливостями використання у виробничому процесі капітал поділяють на:*
 - а) працюючий і непрацюючий;
 - б) основний і оборотний;
 - в) капітал, що використовується як інвестиційний ресурс, як виробничий ресурс, як кредитний ресурс;
 - г) капітал, що використовується в реальному секторі економіки, капітал, що використовується у фінансовому секторі економіки.
5. *За напрямом використання у господарській діяльності капітал поділяють на:*
 - а) працюючий і непрацюючий;
 - б) основний і оборотний;
 - в) капітал, що використовується як інвестиційний ресурс, як виробничий ресурс, як кредитний ресурс;

г) капітал, що використовується в реальному секторі економіки, капітал, що використовується у фінансовому секторі економіки.

6. За сферами використання в економіці капітал поділяють на:

- а) працюючий і непрацюючий;
- б) основний і оборотний;
- в) капітал, що використовується як інвестиційний ресурс, як виробничий ресурс, як кредитний ресурс;
- г) капітал, що використовується в реальному секторі економіки, капітал, що використовується у фінансовому секторі економіки.

7. Венчурний капітал це:

- а) тіньовий капітал;
- б) безризиковий капітал пов'язаний з випуском принципово нових продуктів;
- в) високо ризикований капітал пов'язаний з випуском принципово нових продуктів;
- г) високо ризикований капітал пов'язаний інвестуванням у фінансові інструменти.

8. Спекулятивний капітал це:

- а) тіньовий капітал;
- б) безризиковий капітал пов'язаний з випуском принципово нових продуктів;
- в) високо ризикований капітал пов'язаний з випуском принципово нових продуктів;
- г) високо ризикований капітал пов'язаний інвестуванням у фінансові інструменти.

9. Раціональне співвідношення між власним і позиковим капіталом залежить від:

- а) рентабельності власного капіталу;
- б) витрат на реалізовану продукцію;
- в) швидкості обороту активів;
- г) інше.

10. Залучення додаткових позикових джерел фінансування доцільно, якщо ставка процентів за кредит:

- а) дорівнює рентабельності активів;
- б) нижче рентабельності активів;
- в) вище рентабельності активів;
- г) рентабельність активів дорівнює рентабельності власного капіталу.

11. Показник прибутку на акцію розраховується виходячи з:

- а) балансового прибутку;
- б) чистого прибутку;
- в) чистого прибутку зменшеного на суму обов'язкових платежів з нього;
- г) інше.

12. Рівень рентабельності активів залежить від:

- а) рентабельності продаж;
- б) оборотності активів;
- в) обох показників;
- г) інше.

13. Два підприємства мають фінансову рентабельність активів, але оборотність активів на першому підприємстві вдвічі вища, ніж на другому. На якому підприємстві вища інвестиційна привабливість?

- а) на першому;
- б) на другому.

14. Дивідендний дохід акцій визначається шляхом ділення величини дивідендів за рік на:

- а) номінальну вартість акцій;
- б) ринкову вартість акцій;
- в) курсову вартість акцій;

г) всі відповіді правильні.

15. Якщо фінансовий результат діяльності підприємства позитивний, то чи може фінансовий лівередж бути нижче:

- а) так;
- б) ні.

16. Загальна дохідності звичайних акцій це:

- а) загальний дивідендний дохід власників звичайних акцій;
- б) зростання (зниження) ринкової ціни звичайних акцій;
- в) загальний дивідендний дохід власників звичайних акцій і зростання (зниження) ринкової ціни звичайних акцій;
- г) всі відповіді правильні.

17. На структуру капіталу підприємства впливає:

- а) галузева приналежність підприємства;
- б) кон'юнктура товарного та фінансового ринків;
- в) фінансовий менталітет власників;
- г) всі відповіді правильні.

18. Якщо діяльність підприємства фінансується в основному за рахунок власного капіталу, то йому властиві такі ознаки:

- а) фінансова стійкість і низький рівень фінансових ризиків;
- б) фінансова залежність;
- в) високі темпи приросту прибутку на вкладений капітал;
- г) всі відповіді правильні.

19. Якщо діяльність підприємства фінансується в основному за рахунок запозиченого капіталу, то йому властиві такі ознаки:

- а) високі темпи розвитку;
- б) значний рівень фінансових ризиків;
- в) низька фінансова стійкість;
- г) всі відповіді правильні.

20. Рівень рентабельності власного капіталу визначається шляхом відношення:

- а) прибутку від операційної діяльності до обсягів реалізації;
- б) прибутку від звичайної діяльності до суми власного капіталу;
- в) чистого прибутку до обсягів реалізації;
- г) чистого прибутку до суми власного капіталу.

ТЕМА. 3. СТРУКТУРА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП ТА МЕТОДИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

Основні терміни і поняття теми: структура капіталу, цільова структура капіталу, оптимальна структура капіталу, критерії оптимізації структури капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Що розуміють під структурою капіталу?
2. Поясніть еволюцію теорії структури капіталу.
3. Дайте визначення оптимальної структури капіталу.
4. Чим відрізняється оптимальна структура капіталу від цільової структури?
5. Назвіть критерії оптимізації структури капіталу.

6. Поясніть методику оптимізації структури капіталу за різними критеріями.
7. На чому базується вибір методичних підходів до оцінки оптимальності структури капіталу?

Теми науково-дослідних робіт:

1. Структура сформованого капіталу підприємства УВП.
2. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності.
3. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості
4. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику.

Знайдіть правильну відповідь:

1. На підприємствах, заснованих на власності об'єднання громадян, капітал, що формується, носить назву:
а) статутний капітал;
б) складовий капітал;
в) пайовий капітал;
г) всі відповіді вірні;
д) вірних відповідей немає.
2. Додатковий капітал – це:
а) фактична собівартість акцій власної емісії, вилучених товариством у своїх акціонерів;
б) сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для здійснення його господарської діяльності;
в) доход, одержаний від розміщення акцій власної емісії за цінами, які перевищують номінальну вартість;
г) всі відповіді вірні;
д) вірних відповідей немає.
3. Зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу називаються:
а) довгостроковими зобов'язаннями;
б) поточними зобов'язаннями;
в) забезпеченням;
г) непередбаченими зобов'язаннями.
4. Організація діяльності підприємства з метою мінімізації податкових зобов'язань продавця за певний період, не порушуючи законодавства називається:
а) ухиленням від сплати податків;
б) податковим плануванням;
в) обходом податків.
5. Ціна, яку потрібно заплатити за використання певного обсягу залучених на ринку капіталу фінансових ресурсів, виражена у відсотках до цього обсягу, називається:
а) оцінкою капіталу;
б) середньозваженою вартістю капіталу;
в) структурою капіталу;
г) ринковою вартістю підприємства.
6. Концепція Міллера-Модільяні стверджує:
а) вартість капіталу підприємства не залежить від його структури;
б) вартість капіталу залежить від його структури;
в) існує оптимальна структура капіталу;
г) структура капіталу впливає на ринкову вартість підприємства.
7. Автором теорії асиметричної інформації є:
а) М. Міллер;

- б) Ф. Модільяні;
- в) Г. Дональдсон;
- г) С.Майєр.

8. Компанія випускає облігацію з номінальною вартістю 1000 грн. і купоном 90 грн. Термін погашення 10 років, а витрати на випуск складають 2 % номіналу. Вартість капіталу від облігації складе:

- а) 6,75 %;
- б) 7 %;
- в) 9 %;
- г) 9,3 %.

9. Борг підприємства 100000 грн, акційний капітал 200000 грн. Вартість капіталу від звичайних акцій – 12 %, вартість капіталу від облігацій – 10 %. Середньозважена вартість капіталу підприємства складе.

- а) 9 %;
- б) 10 %;
- в) 10,67 %.

10. Поточна ціна звичайної акції становить 50 грн., дивіденди за останні 5 років зросли з 1 до 1,54 грн. Вартість джерела «Звичайні акції» складе:

- а) 14,48 %;
- б) 14,83 %;
- в) 20,88 %;
- г) 21,43 %.

ТЕМА. 4. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПРИ СТВОРЕННІ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: балансовий метод, метод аналогій, метод питомої капіталоемності, схеми фінансування, особливості власного капіталу, особливості позичкового капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Що слід вважати метою формування капіталу створюваного підприємства УВП?
2. Поясніть особливості процесу формування капіталу підприємства УВП, що створюється.
3. Охарактеризуйте основні методи оптимізації загальної потреби в капіталі підприємства УВП, що створюється.
4. Порівняйте умови застосування цих методів та надійність отриманих результатів.
5. За якими схемами може відбуватися фінансування структури капіталу нового підприємства УВП?
6. Назвіть позитивні особливості власного капіталу.
7. Назвіть позитивні особливості позичкового капіталу.
8. В чому полягають недоліки різних джерел формування капіталу нового підприємства УВП?
9. Назвіть основні джерела формування позичкового капіталу.
10. Охарактеризуйте основні джерела формування власного капіталу.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Завдання і принципи формування капіталу при створенні підприємства УВП.
2. Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.
3. Основні схеми фінансування нового бізнесу.
4. Джерела формування капіталу нового підприємства УВП.

Знайдіть правильну відповідь:

Тест 1. Власний капітал підприємства – це...

- 1) підсумок першого розділу пасиву балансу;
- 2) капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
- 3) капітал, поділений на частки рівноїноминальної вартості;
- 4) те саме, що і статутний капітал;
- 5) капітал, основними складовими якого є статутний капітал, додатковий капітал, резервні фонди та прибуток.

Тест 2. Додатковий капітал:

- 1) це сума приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінки (індексації) безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу;
- 2) ує капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
- 3) може бути лише в акціонерних товариств;
- 4) може бути спрямований на покриття збитків підприємств;
- 5) це один з видів доходів підприємства, які можуть бути поділені між власниками корпоративних прав.

Тест 3. Санаційний прибуток – це...

- 1) прогнозований прибуток, який підприємство планує одержати після успішного завершення санації;
- 2) різниця між затратами на проведення санації та одержаною виручкою після фінансового оздоровлення;
- 3) різниця між прибутком підприємства після його санації та прибутком (збитком) до проведення санаційних заходів;
- 4) емісійний дохід у вигляді дизажію;
- 5) прибуток, який підприємство одержує в результаті списання частини кредиторської заборгованості.

Тест 4. У процесі санації балансу...

- 1) підвищується розрахунковий і ринковий курси корпоративних прав;
- 2) поліпшується платоспроможність підприємства;
- 3) покриваються відображені в балансі збитки;
- 4) залучаються фінансові ресурси для проведення санаційних засобів виробничого характеру;
- 5) збільшується статутний капітал підприємства.

Тест 5. Акціонерне товариство може викупати акції власного випуску для:

- 1) наступного перепродажу;
- 2) наступного анулювання;
- 3) одержання дивідендів під час розподілу прибутку;
- 4) розповсюдження серед своїх працівників;
- 5) здійснення акціями власного випуску внесків у статутний капітал інших підприємств.

Тест 6. Основними цілями зменшення статутного капіталу є...

- 1) одержання санаційного прибутку;
- 2) підвищення платоспроможності підприємства;
- 3) збільшення номінальної вартості корпоративних прав;
- 4) підвищення ринкової вартості корпоративних прав;
- 5) санація балансу.

Тест 7. Конверсія акій ...

- 1) це об'єднання кількох акцій в одну;
- 2) це зменшення номінальної вартості акцій;
- 3) передбачає обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій на іншу;
- 4) передбачає викуп акцій з метою їх анулювання;
- 5) передбачає обмін конверсійних облігацій на звичайні акції.

Тест 8. Викуп корпоративних прав у санаційних цілях доцільно здійснювати, якщо...

- 1) викуп проводиться за ціною, вищою за номінал;
- 2) в підприємства дуже високий рівень капіталізації;
- 3) викуп проводиться за номіналом;
- 4) викуп здійснюється за ціною, нижчою за номінальну вартість;
- 5) за даними корпоративними правами підприємство зможе отримати високі дивіденди.

Тест 9. Переференції, які надаються власникам привілейованих акцій, можуть полягати у такому:

- 1) одержання певних переваг при розподілі прибутку та виплати дивідендів;
- 2) додаткові права при розміщенні нових акцій;
- 3) автоматичне обрання в наглядову раду;
- 4) повернення внесків у статутний капітал без урахування заперечень кредиторів;
- 5) переваги при розподілі ліквідаційної виручки.

Тест 10. Резервний капітал може використовуватися на такі основні цілі:

- 1) покриття збитків суб'єкта господарювання;
- 2) виплати заробітної плати персоналу;
- 3) викуп власних корпоративних прав;
- 4) на виплату дивідендів (якщо величина резервів перевищує мінімально допустимий рівень);
- 5) сплату податків на прибуток.

Тест 11. Додатковий вкладений капітал та інший додатковий капітал можна використовувати за такими основними напрямками:

- 1) на покриття балансових збитків, за умови, що на ці цілі використані всі інші джерела;
- 2) на формування забезпечень наступних витрат і платежів;
- 3) на збільшення статутного капіталу;
- 4) на виплату дивідендів власникам;
- 5) на покриття різниці між фактичною собівартості вилученого капіталу, який анулюється, та його номіналом.

Тест 12. Статутний капітал акціонерного товариства становить 4 млн грн (номінальна вартість одєї акції 50 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 1 млн грн; біржовий курс старих акцій – 100 грн; курс емісії нових акцій – 60 грн. Середній курс акцій після емісії дорівнюватиме:

- 1) 90 грн;
- 2) 68 грн;
- 3) 92 грн;
- 4) 88 грн;
- 5) 75 грн.

Тест 13. Статутний капітал було збільшено до 15 млн грн; для цього був використаний додатковий капітал розміри 5 млн грн; балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 200 %. Після збільшення статутного капіталу балансовий курс акцій дорівнюватиме:

- 1) 133,3 %;
- 2) 150,0 %;
- 3) 200,0 %;

- 4) 175,0 %;
- 5) 166,6 %.

Тест 14. Переважне право на придбання акцій (часток) дає можливість колишнім власникам ...

- 1) отримати додаткові доходи у разі збільшення статутного капіталу;
- 2) зберегти свою частку (у процентному співвідношенні) в статутному капіталі;
- 3) попередити “розмивання” вартості своєї частки в статутному капіталі внаслідок емісії акцій за низьким курсом;
- 4) зберегти свою частку голосів на загальних зборах власників;
- 5) придбати нові акції за ціною, нижчою за номінальну вартість.

Тест 15. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства здійснюється шляхом...

- 1) емісії нових акцій;
- 2) збільшення номінальної вартості акцій;
- 3) обміну облігацій на акції;
- 4) емісія конвертованих облігацій;
- 5) придбання основних фондів.

ТЕМА. 5. ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: власний капітал, зареєстрований капітал, капітал в дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений капітал, вилучений капітал, власний оборотний капітал, маневреність власного капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризувати форми функціонування власного капіталу підприємства УВП.
2. Охарактеризувати склад основних джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП.
3. Розкрити особливості політики формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП.
4. Розкрити особливості аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП в попередньому періоді визначення загальної потреби в них.
5. Охарактеризувати оптимізацію співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів.
6. Розкрити основні особливості оцінки вартості окремих елементів власного капіталу.
7. Розкрити особливості такого базового елемента оцінки, як вартість функціонуючого власного капіталу.
8. Розкрити особливості такого базового елемента оцінки, як вартість додаткового акціонерного капіталу, що залучається.
9. Охарактеризувати механізм управління формуванням операційного прибутку, пов'язавши його з такими показниками, як обсяг реалізації продукції, доходи та витрати підприємства УВП.
10. Охарактеризувати механізм управління операційним прибутком (операційний леведріж).

11. Охарактеризувати теорії, що пов'язані з механізмом формування дивідендної політики.
12. Охарактеризувати основні типи дивідендної політики акціонерного товариства.
13. Розкрити особливості основних етапів формування дивідендної політики акціонерного товариства.
14. Розкрити особливості емісійної політики.
15. Розкрити сутність основних етапів формування емісійної політики підприємства УВП.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Записати у словник визначення таких термінів: запозичений капітал, банківський кредит, фінансовий лізинг, овердрафт, роллеверний кредит, іпотечний кредит, онкольний кредит, прямий лізинг, непрямий лізинг, міжнародний лізинг, компенсаційний лізинг, леверидж-лізинг, кредиторська заборгованість.
2. Політика формування власних фінансових ресурсів.
3. Форми і джерела функціонування власних фінансових ресурсів.
4. Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу.
5. Управління формуванням операційного прибутку.
6. Дивідендна політика.
7. Сутність теорій, що пов'язані з механізмом формування дивідендної політики.
8. Емісійна політика.

Знайдіть правильну відповідь:

1. Форми функціонування власного капіталу підприємства УВП:

- 1) статутний фонд;
- 2) резервний капітал;
- 3) цільові фінансові фонди;
- 4) зовнішні джерела;
- 5) нерозподілений прибуток;
- 6) інші форми власного капіталу.

2. Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП:

- 1) внутрішні джерела;
- 2) зовнішні джерела;
- 3) резервний фонд.

3. Внутрішні джерела формування власних ресурсів підприємства УВП:

- 1) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства УВП;
- 2) амортизаційні відрахування;
- 3) отримання підприємство УВП безоплатної фінансової допомоги.

4. Зовнішні джерела формування власних фінансових ресурсів:

- 1) залучення додаткового пайового чи акціонерного капіталу;
- 2) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства УВП;
- 3) отримання підприємство УВП безоплатної фінансової допомоги.

5. Етапи розробки політики формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП:

- 1) аналіз формування власних фінансових ресурсів підприємства УВП в попередньому періоді;
- 2) визначення загальної потреби у власних фінансових ресурсах;
- 3) оцінка вартості залучення власного капіталу із ресурсних джерел;
- 4) забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел;
- 5) амортизаційні відрахування;

- 6) забезпечення необхідного обсягу залучення власних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел;
- 7) оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів.

6. Система базових елементів оцінки вартості власного капіталу підприємства УВП:

- 1) вартість функціонуючого власного капіталу;
- 2) вартість нерозподіленого прибутку звітного періоду;
- 3) вартість додаткового капіталу, що залучається;
- 4) усі відповіді неправильні.

7. Види балансового прибутку підприємства УВП:

- 1) прибуток від реалізації продукції;
- 2) прибуток від реалізації майна;
- 3) прибуток від реалізації позареалізованих операцій;
- 4) чистий операційний прибуток.

8. Теорії формування дивідендної політики:

- 1) теорія незалежності дивідендів;
- 2) теорія переваги дивідендів;
- 3) теорія мінімізації дивідендів;
- 4) сигнальна теорія дивідендів;
- 5) теорія клієнтури;

9. Консервативний підхід формування дивідендної політики:

- 1) залишкова політика дивідендних виплат;
- 2) політика стабільного розміру дивідендних виплат;
- 3) політика стабільного рівня дивідендів.

10. Компромісний підхід формування дивідендної політики:

- 1) політика мінімального стабільного розміру дивідендів з надбавкою в окремі періоди;
- 2) залишкова політика дивідендних виплат;
- 3) політика постійного росту розміру дивідендів.

11. Агресивний підхід формування дивідендної політики:

- 1) політика стабільного рівня дивідендів;
- 2) залишкова політика дивідендних виплат;
- 3) політика постійного росту розміру дивідендів.

12. Основні етапи формування дивідендної політики акціонерного товариства:

- 1) основні фактори, що визначають переваги формування дивідендної політики;
- 2) вибір типу дивідендної політики відповідно до фінансової стратегії акціонерного товариства;
- 3) розробка механізму розподілення прибутку відповідно до вибраного типу дивідендної політики;
- 4) визначення рівня дивідендних виплат на одну акцію;
- 5) політика стабільного розміру дивідендних виплат;
- 6) визначення форм виплати дивідендів;
- 7) оцінка ефективності дивідендної політики.

ТЕМА. 6. ПОЛІТИКА ЗАЛУЧЕННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

Основні терміни і поняття теми: позичковий капітал, фінансові зобов'язання, довгостроковий позичковий капітал, короткостроковий позичковий капітал, вексель, акредитив, чек, кредитори, позичальники.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризувати політику залучення позикового капіталу.
2. Охарактеризувати форми залучення позикових засобів.
3. Розкрити особливості процесу формування політики залучення в підприємство УВП позикових засобів.
4. Розкрити сутність основних цілей залучення позикових засобів підприємства УВП.
5. Розкрити особливості співвідношення обсягу позикових засобів, що залучаються на коротко- та довгостроковій основі.
6. Розкрити особливості оцінки й управління вартістю позикового капіталу в розрізі такого базового елемента, як вартість фінансового кредиту.
7. Розкрити особливості оцінки й управління вартістю позикового капіталу в розрізі такого базового елемента, як вартість позикового капіталу, що залучається за рахунок емісії облігацій.
8. Розкрити особливості оцінки й управління вартістю позикового капіталу в розрізі такого базового елемента, як вартість товарного кредиту.
9. Розкрити особливості управління залученням банківського кредиту.
10. Розкрити особливості етапу розробки політики залучення банківського кредиту такого, як оцінка власної кредитоспроможності.
11. Розкрити особливості управління фінансовим лізингом.
12. Розкрити сутність основних етапів процесу управління фінансовим лізингом.
13. Розкрити особливості управління облігаційною позикою.
14. Охарактеризувати основні етапи процесу управління облігаційною позикою.
15. Розкрити особливості товарного (комерційного) кредиту.
16. Охарактеризувати основні етапи політики залучення в підприємство УВП товарного кредиту.
17. Розкрити основні особливості внутрішньої кредиторської заборгованості.
18. Охарактеризувати прогнозування середньої суми нарахованих платежів з окремих видів внутрішньої кредиторської заборгованості.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Записати у словник визначення таких термінів: статутний фонд, резервний капітал, балансовий прибуток, маржинальний операційний прибуток, валовий операційний прибуток, чистий операційний прибуток, операційний леверидж, емісійна політика, андерайтинг.
2. Політика залучення позикових засобів.
3. Оцінка вартості окремих елементів позикового капіталу.
4. Управління залученням банківського кредиту.
5. Політика залучення банківського кредиту.
6. Управління фінансовим лізингом.
7. Управління облігаційною позикою.
8. Управління залученням товарного кредиту.
9. Політика залучення підприємство УВП товарного кредиту.
10. Управління внутрішньою кредиторською заборгованістю.

Знайдіть правильну відповідь:

1. Основні цілі залучення позикових засобів підприємства УВП у майбутньому періоді:

- 1) поповнення необхідного обсягу постійної частини оборотних активів;
- 2) забезпечення формування перемінної частини оборотних активів;
- 3) фонування відсутнього обсягу інвестиційних ресурсів;
- 4) забезпечення соціально-побутових потреб своїх робітників;
- 5) забезпечення достатньої фінансової стійкості підприємства УВП.

2. Повний термін використання позикових засобів:

- 1) термін корисного використання;
- 2) пілговий період;
- 3) граіонний період;
- 4) термін погашення.

3. До числа найважливіших умов залучення кредитів належать:

- 1) термін надання кредиту;
- 2) ставка відсотка за кредит;
- 3) умови виплати суми відсотка;
- 4) умови виплати основної суми боргу;
- 5) усі відповіді неправильні.

4. До основних особливостей оцінки вартості позикового капіталу належать:

- 1) відносна простота формування базового показника оцінки вартості;
- 2) урахування в процесі оцінки вартості позикових засобів податкового коректора;
- 3) вартість залучення позикового капіталу має високий ступінь зв'язку з рівнем кредитоспроможності підприємства УВП, що оцінюється кредитором;
- 4) вартість банківського кредиту;
- 5) залучення позикового капіталу завжди пов'язане з поворотним грошовим потоком не тільки щодо обслуговування боргу, але і щодо погашення зобов'язання за основною сумою даного боргу.

5. Особливостями оцінки й управління вартістю позикового капіталу в розрізі базових його елементів є:

- 1) вартість фінансового кредиту;
- 2) вартість позикового капіталу, що залучається за рахунок емісії облігацій;
- 3) вартість товарного кредиту;
- 4) вартість внутрішньої кредиторської заборгованості;
- 5) усі відповіді неправильні.

6. На сучасному етапі банківський кредит надається підприємству УВП у таких основних видах:

- 1) бланковий кредит;
- 2) овердрафт;
- 3) сезонний кредит із щомісячною амортизацією боргу;
- 4) відкриття кредитної лінії;
- 5) револьверний кредит;
- 6) онкольний кредит;
- 7) ломбардний кредит;
- 8) іпотечний кредит;
- 9) роллеверний кредит;
- 10) усі відповіді правильні.

7. Розробка політики залучення банківського кредиту здійснюється за такими основними етапами, як:

- 1) визначення цілей використання банківського кредиту, що залучається;
- 2) оцінка власної кредитоспроможності;
- 3) вибір необхідних видів банківського кредиту;
- 4) вивчення й оцінка умов здійснення банківського кредитування в розрізі видів кредиту;
- 5) «вирівнювання» кредитних умов у процесі укладання кредитного договору;
- 6) забезпечення умов ефективного використання банківського кредиту;

- 7) організація контролю за поточним обслуговуванням банківського кредиту;
- 8) забезпечення фінансового рівня підприємства УВП;
- 9) забезпечення своєчасної та повної амортизації суми основного боргу за банківськими кредитами.

8. За складом учасників лізингової операції фінансовий лізинг має такі види:

- 1) прямий лізинг;
- 2) внутрішній лізинг;
- 3) непрямий лізинг.

9. За регіональною належністю учасників лізингової операції фінансовий лізинг має такі види:

- 1) міжнародний лізинг;
- 2) внутрішній лізинг;
- 3) прямий лізинг.

10. За лізинговим об'єктом фінансовий лізинг має такі види:

- 1) лізинг рухомого майна;
- 2) прямий лізинг;
- 3) лізинг нерухомого майна.

11. За формами лізингових платежів фінансовий лізинг має такі види:

- 1) грошовий лізинг;
- 2) внутрішній лізинг;
- 3) компенсаційний лізинг;
- 4) змішаний лізинг.

12. За характером фінансування обсягу лізингу фінансовий лізинг має такі види:

- 1) індивідуальний лізинг;
- 2) грошовий лізинг;
- 3) леверидж-лізинг.

13. Процес управління фінансовим лізингом на підприємстві здійснюється за такими основними етапами, як:

- 1) вибір об'єкта фінансового лізингу;
- 2) вибір виду фінансового лізингу;
- 3) ринкова вартість об'єкта фінансового лізингу;
- 4) узгодження з лізингодавцем умов здійснення лізингової операції;
- 5) оцінка ефективності лізингової операції;
- 6) організація контролю за своєчасним здійсненням лізингових платежів.

14. За особливостями реєстрації та обертання облігації поділяються на такі види:

- 1) іменні облігації;
- 2) процентні облігації;
- 3) облігації на пред'явника.

15. За формами виплати прибутків облігації поділяються на такі види:

- 1) процентні облігації;
- 2) іменні облігації;
- 3) дисконтні облігації.

16. За терміном погашення облігації поділяються на такі види:

- 1) короткострокові (до 1 року);
- 2) облігації на пред'явника;
- 3) довгострокові (понад 1 рік).

17. За можливістю дострокового викупу облігації поділяються на такі види:

- 1) відкличні облігації;
- 2) дисконтні облігації;
- 3) невідкличні облігації.

18. До основних умов емісії облігації належать:

- 1) номінал облігації;
- 2) вид облігації;
- 3) період обертання облігації;
- 4) оцінка власного кредитного рейтингу;
- 5) середньорічний рівень прибутковості процентної ставки облігації;
- 6) порядок виплати процентного прибутку;
- 7) порядок погашення облігації;
- 8) умови дострокового випуску облігацій.

19. До основних видів товарного кредиту належать:

- 1) кредит із відстрочкою платежу за умовами контракту;
- 2) кредитний з оформленням заборгованості векселем;
- 3) кредит за відкритим рахунком;
- 4) кредит на визначену дату;
- 5) кредит у формі консигнації.

20. Розробка політики залучення в підприємство УВП товарного кредиту здійснюється за такими основними етапами, як:

- 1) формування принципів залучення товарного кредиту і визначення основних його видів;
- 2) визначення середнього періоду використання товарного кредиту;
- 3) оптимізація умов залучення товарного кредиту;
- 4) мінімізація вартості залучення товарного кредиту;
- 5) забезпечення ефективності використання товарного кредиту;
- 6) забезпечення своєчасних розрахунків за товарним кредитом;
- 7) усі відповіді неправильні.

21. Основними видами внутрішньої кредиторської заборгованості на підприємстві є:

- 1) заборгованість з оплати праці;
- 2) заборгованість з відрахувань у позабюджетні фонди соціального страхування, методичного страхування, пенсійний;
- 3) заборгованість з перерахувань податків у бюджети різних рівнів;
- 4) заборгованість з перерахувань внесків на страхування майна підприємства УВП;
- 5) заборгованість з перерахувань внесків на особисте страхування персоналу;
- 6) заборгованість за розрахунками із дочірніми підприємствами УВП;
- 7) забезпечення контролю за своєчасністю нарахування і виплати засобів у розрізі окремих видів внутрішньої кредиторської заборгованості;
- 8) усі відповіді правильні

ТЕМА. 7. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: використання капіталу, капітал як чинник виробництва, середня продуктивність капіталу, гранична продуктивність капіталу, реверс чинників виробництва, капітал як інвестиційний ресурс, парадокс ощадливості, золотий рівень накопичення капіталу, цикл обороту капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Що розуміють під використанням капіталу підприємства УВП?
2. Назвіть особливості процесу використання капіталу.

3. На яких концепціях базується сучасна економічна теорія управління використанням капіталу?
4. Наведіть основні характеристики капіталу як чинника виробництва.
5. Як визначаються показники продуктивності капіталу та яка їх економічна інтерпретація?
6. Про що свідчить закон спадаючої продуктивності капіталу?
7. Поясніть явище «реверс чинників виробництва».
8. Назвіть особливості капіталу як інвестиційного ресурсу.
9. Поясніть термін «парадокс ощадливості».
10. Що характеризує «золотий рівень накопичення капіталу»?
11. Що розуміють під циклом обороту капіталу?
12. Охарактеризуйте складові циклу обороту капіталу.
13. Поясніть класифікацію капіталу, який використовується підприємством УВП.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Економічна сутність та характеристика процесу використання капіталу.
2. Капітал як виробничий та інвестиційний ресурс.
3. Характеристика етапів кругообігу капіталу.
4. Класифікація капіталу, який використовується підприємством УВП.

Знайдіть правильну відповідь:

1. Фінансова діяльність підприємства – це...

- 1) придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів;
- 2) операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді;
- 3) основна діяльність підприємства, а також ті види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;
- 4) вірної відповіді немає.

2. Звичайна діяльність підприємства – це...

- 1) операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді;
- 2) будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують основну діяльність або виникають внаслідок її проведення. Події такої діяльності прогножуються і передбачаються повторюватись в наступних періодах;
- 3) діяльність підприємства, пов'язана з форс-мажорними обставинами;
- 4) вірної відповіді немає.

3. Основна діяльність підприємства – це...

- 1) діяльність підприємства, яка впливає на структуру капіталу, тобто призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства;
- 2) діяльність, яка включає операції, що передбачені статутом підприємства, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) і повинні забезпечувати основну частку його доходу;
- 3) придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів;
- 4) вірної відповіді немає.

4. Еквіваленти грошових коштів – це...

- 1) короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості (казначейські векселі, депозитні сертифікати тощо);
 - 2) інвестиції з терміном погашення до одного року, вони можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент;
 - 3) інвестиції, термін погашення яких перевищує один рік, а також інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент;
 - 4) вірної відповіді немає.
5. *Фіксовані ціни – це...*
- 1) ціни, які встановлюються на всі види продукції, товарів і послуг, за виключенням тих, по яким здійснюється державне регулювання цін і тарифів, вони формуються залежно від попиту та пропозиції без обмеження розміру прибутку;
 - 2) це ціни, ріст яких обмежується шляхом введення граничного рівня рентабельності в процентах до собівартості або граничного рівня торгових націнок в процентах до оптово-відпускної ціни;
 - 3) ціни, які встановлюються спеціальними постановами уряду або рішеннями регіональних органів самоврядування на окремі види продукції, послуг, які мають особливе соціальне значення;
 - 4) вірної відповіді немає.
6. *Надходження від розміщення акцій та інших операцій, що призводять до збільшення власного капіталу – це...*
- 1) операційна діяльність;
 - 2) інвестиційна діяльність;
 - 3) вірної відповіді немає;
 - 4) фінансова діяльність.
7. *Надходження від реалізації іноземної валюти, пов'язані з операційною діяльністю – це...*
- 1) вірної відповіді немає;
 - 2) операційна діяльність;
 - 3) фінансова діяльність;
 - 4) інвестиційна діяльність.
8. *Надходження від реалізації акцій, боргових зобов'язань інших підприємств, часток у капіталі інших підприємств – це...*
- 1) фінансова діяльність;
 - 2) вірної відповіді немає;
 - 3) операційна діяльність;
 - 4) інвестиційна діяльність.
9. *Відпускна ціна підакцизної продукції включає...*
- 1) $c/v + п + АП + ПДВ + \text{оптова націнка} + \text{торгова націнка}$;
 - 2) $c/v + п$;
 - 3) вірної відповіді немає;
 - 4) $c/v + п + АП + ПДВ$.
10. *Роздрібна ціна включає...*
- 1) $c/v + п + АП + ПДВ + \text{оптова націнка} + \text{торгова націнка}$;
 - 2) $c/v + п$;
 - 3) $c/v + п + АП + ПДВ$;
 - 4) вірної відповіді немає.

ТЕМА. 8. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: управління використанням капіталу, інфляція, інфляційна премія, модель Фішера, вартість грошових коштів, ліквідність, ліквідність інвестицій, премія за ліквідність.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення управління використанням капіталу.
2. Які завдання стоять перед управлінням використання капіталу?
3. У чому полягає механізм управління використанням капіталу?
4. Поясніть концепцію врахування інфляції в управлінні використанням капіталу.
5. Що таке інфляційна премія та як вона визначається?
6. Поясніть методичний інструментарій, який використовується для оцінки фактору інфляції в процесі використання капіталу.
7. Поясніть концепцію врахування фактору ліквідності в управлінні використанням капіталу.
8. Що таке премія за ліквідність та як вона визначається.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Характеристика основних завдань і функціонального механізму управління процесом використання капіталу підприємства УВП.
2. Оцінка фактору інфляції в процесі використання капіталу.
3. Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу.

Знайдіть правильну відповідь:

1. *Розрахунок прибутку від реалізації продукції економічним методом здійснюється:*
 - 1) по кожному виду продукції, що випускається;
 - 2) по видам продукції, що вперше випускаються;
 - 3) по порівняній та непорівняній продукції;
 - 4) на підставі випуску продукції за попередній період.
2. *Рентабельність підприємства (капіталу) – це ...*
 - 1) відношення вартості ОФ до вартості виробленої продукції;
 - 2) відношення вартості ОФ до середньоспискової чисельності ПВП;
 - 3) відношення прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування до вартості активів підприємства, помножене на 100%;
 - 4) відношення вартості виготовленої продукції до вартості ОФ.
3. *Знайдіть правильне визначення чистого прибутку підприємства:*
 - 1) прибуток від звичайної діяльності після оподаткування;
 - 2) прибуток від реалізації продукції;
 - 3) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства після його використання для погашення банківського кредиту;
 - 4) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства після оподаткування і сплати штрафів за рахунок прибутку;
 - 5) прибуток, отриманий у формі дивідендів.
4. *Знайдіть правильне визначення економічної сутності рентабельності:*

- 1) абсолютна сума отриманого прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування;
 - 2) абсолютна сума отриманого валового прибутку;
 - 3) рівень доходності підприємства;
 - 4) перевищення виручки від реалізації продукції над її собівартістю;
 - 5) сума фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його виробничогосподарську діяльність.
5. *Прибуток (збиток) від операційної діяльності визначається...*
- 1) як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат на збут;
 - 2) як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат;
 - 3) як алгебраїчна сума валового прибутку(збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат на збут, доходів від участі в капіталі;
 - 4) як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат на збут, доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів;
 - 5) вірної відповіді немає.
6. *Назвіть показники, які необхідно використати за умови планування прибутку на основі затрат на гривню продукції:*
- 1) обсяг товарної продукції в оптових цінах;
 - 2) прибуток в одній гривні продукції (у копійках);
 - 3) коефіцієнт переводу копійок у гривні;
 - 4) обсяг готової продукції на складі;
 - 5) вірної відповіді немає.
7. *Назвіть елементи доходів від операційної діяльності:*
- 1) дохід від операційної курсової різниці;
 - 2) дохід від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій);
 - 3) дохід від оперативної оренди (лізингу);
 - 4) дохід від реалізації необоротних активів;
 - 5) дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
 - 6) дохід від інвестицій в асоційовані підприємства.
8. *Назвіть показники, які необхідно використати для обчислення рентабельності продукції:*
- 1) прибуток від усіх видів діяльності до оподаткування;
 - 2) повна собівартість продукції;
 - 3) прибуток від реалізації продукції (основної діяльності);
 - 4) чистий прибуток;
 - 5) виробнича собівартість продукції.
9. *Сума одержаних підприємством штрафів за порушення іншими підприємствами умов договору поставок сировини і матеріалів – це...*
- 1) інші доходи;
 - 2) інші операційні доходи;
 - 3) доходи від участі в капіталі;
 - 4) інші фінансові доходи;
 - 5) вірної відповіді немає.

ТЕМА. 9. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Основні терміни і поняття теми: операційна діяльність, основний операційний капітал, оборотний операційний капітал, центри відповідальності, маржинальний

операційний прибуток, валовий операційний прибуток, чистий операційний прибуток, ефект операційного леввериджу, політика управління використанням операційного капіталу.

План заняття:

1. Обговорення навчальних питань.
2. Виступи з рефератами, презентаціями, доповідями.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення операційної діяльності.
2. Назвіть особливості операційної діяльності, що визначають специфіку використання капіталу.
3. Наведіть види капіталу, що використовуються в операційній діяльності.
4. Охарактеризуйте склад основного операційного капіталу.
5. Охарактеризуйте склад оборотного операційного капіталу.
6. Порівняйте завдання окремих типів центрів відповідальності структурних підрозділів підприємства УВП.
7. Назвіть етапи формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності підприємства УВП.
8. З чого складається система показників, які виражають ефект, що генерується капіталом в операційній діяльності підприємства УВП?
9. Як розраховуються показники прибутку операційної діяльності?
10. Які завдання вирішує механізм управління формуванням операційного прибутку в ув'язці з іншими показниками ефекту використання операційного капіталу?
11. За якими етапами формується політика управління використанням капіталу операційної діяльності підприємства УВП.

Теми науково-дослідних робіт:

1. Особливості операційної діяльності, пов'язані з використанням капіталу.
2. Структура операційних активів.
3. Механізм управління використанням капіталу на основі центрів відповідальності.
4. Система основних показників ефекту від використання капіталу в операційному процесі.
5. Механізм управління ефектом від використання капіталу в операційному процесі.
6. Характеристика основних етапів формування політики використання капіталу.

Знайдіть правильну відповідь:

1. Назвіть складові прибутку від операційної діяльності:
 - а) прибуток від реалізації іноземної валюти;
 - б) одержані дивіденди;
 - в) прибуток від реалізації основних фондів;
 - г) дохід від реалізації продукції.
2. Показники, які враховуються під час обчислення прибутку від реалізації продукції, - це...
 - а) повна собівартість реалізованої продукції;
 - б) надходження від продажу облігацій власної емісії;
 - в) податок на додану вартість і акцизний збір;
 - г) чиста виручка від реалізації продукції та її собівартість.
3. Повна собівартість продукції підприємства формується з таких елементів, як:
 - а) нерозподілений прибуток;
 - б) непрямі податки;

- в) собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати та витрати на реалізацію;
 - г) грошові дивіденди.
4. *Прямий вплив на розмір виручки від реалізації продукції здійснює...*
- а) асортимент продукції;
 - б) ціна на продукцію;
 - в) якість продукції;
 - г) пропозиція і попит на продукцію.
5. *Ціну виробника формують:*
- а) собівартість продукції та норма прибутку;
 - б) сума виплачених дивідендів;
 - в) акцизний збір;
 - г) податок на додану вартість.
6. *До складу доходів від фінансових операцій включають...*
- а) дохід від участі в капіталі;
 - б) дохід від реалізації основних фондів;
 - в) дохід від реалізації іноземної валюти;
 - г) одержані гранти та субсидії.
7. *Доходи від фінансових інвестицій – це...*
- а) надходження від продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць;
 - б) надходження від продажу акцій або боргових зобов'язань інших підприємств;
 - в) надходження від продажу основних засобів і нематеріальних активів підприємства;
 - г) надходження в результаті настання надзвичайних обставин.
8. *До складу надходжень від надзвичайних подій відносять:*
- а) надходження від іншої операційної діяльності;
 - б) надходження коштів у вигляді страхового відшкодування;
 - в) надходження коштів унаслідок погашення векселів;
 - г) надходження від фінансових операцій.
9. *Знайдіть правильне визначення чистого прибутку підприємства:*
- а) прибуток від реалізації продукції;
 - б) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства після його використання для погашення банківського кредиту;
 - в) прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства після сплати штрафів за рахунок прибутку;
 - г) загальна сума прибутку після сплати податків, штрафів за рахунок прибутку.
10. *Виберіть правильне і повне визначення поняття “загальний прибуток підприємства” відповідно до П(С)БО:*
- а) прибуток від операційної діяльності та прибуток від звичайної діяльності;
 - б) прибуток від фінансових операцій, прибуток від основної та іншої операційної діяльності, прибуток від надзвичайних операцій;
 - в) прибуток від операційної діяльності, фінансових операцій та іншої звичайної діяльності;
 - г) прибуток від звичайної діяльності та надзвичайних подій.
11. *Чистий прибуток підприємства використовується на...*
- а) виплату матеріального заохочення працівникам підприємства;
 - б) виплату основної заробітної плати;
 - в) поповнення резервного фонду;
 - г) сплату податку на прибуток.
12. *Резервний капітал створюється за рахунок:*
- а) чистого доходу;
 - б) чистого прибутку;
 - в) операційного прибутку;

- г) валових витрат.
13. *Мінімальна частина чистого прибутку підприємства, що відраховується до резервного капіталу, становить...*
- а) не менше 5 % чистого прибутку;
 - б) не менше 10 % нерозподіленого прибутку;
 - в) не менше 25 % чистого прибутку;
 - г) не менше 5 % валового прибутку.
14. *Інформація про формування прибутку підприємства відображається у таких формах фінансової звітності:*
- а) баланс;
 - б) звіт про рух грошових коштів;
 - в) звіт про фінансові результати;
 - г) звіт про власний капітал.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА УВП: СУТНІСТЬ, ХАРАКТЕРИСТИКА, ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ – не запланована згідно тематичного плану

ТЕМА. 2. ВАРТІСТЬ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Сутнісні характеристики капіталу.
2. Особливості процесу формування капіталу підприємства.
3. Принципи формування капіталу підприємства.
4. Класифікація сформованого капіталу підприємства.

Завдання 1. Оцінити еволюційний розвиток категорії «капітал» з позицій відповідності етапів розвитку економічної теорії і суспільства. Заповнити таблицю 1.

Таблиця 1. - Генезис категорії «капітал»

Економічні школи	Період розвитку	Розуміння факторів розвитку суспільства	Розуміння капіталу

Завдання 2. Підприємство на початок року мало запас капіталу у розмірі 150 млн. грн. Річний чистий дохід становив 86 млн. грн. За результатами року власники встановили наступні пропорції розподілу чистого доходу 30:70 на користь споживання. Визначити приріст капіталу підприємства за рік і розмір його запасу на кінець року. Рух капіталу відобразити графічно.

Завдання 3. Графічно оцінити зв'язок між розміром капіталу, що формується, і стадіями життєвого циклу підприємства.

Завдання 4. Оцінити вплив факторів на зміну пропорцій розподілу чистого доходу на споживання і заощадження на основі таблиці 2.

Таблиця 2. - Оцінка впливу факторів на зміну частки чистого доходу на заощадження

Фактор	Очікувана зміна фактору	Очікувана зміна частки на заощадження
1. Рівень зносу основних засобів	зростає	
2. Забезпеченість власними оборотними активами	нестача	
3. Вимоги до якості продукції	зростають	
4. Стратегія розвитку підприємства	зростання стабілізації скорочення	
5. Інноваційність розвитку	незмінна	
6. Рівень конкуренції	знижується	

Завдання для виконання роботи:

1. З'ясувати сутність грошових фондів підприємства УВП, порядок їх формування та напрями використання.
2. З'ясувати сутність фінансових ресурсів підприємства: склад, джерела формування та напрями використання.
3. Проаналізувати склад, структуру та динаміку власного капіталу підприємства.
4. Проаналізувати склад, структуру та динаміку капіталу підприємства.

Завдання для самостійної роботи:

Опрацювати наступні питання:

1. Основні джерела формування фінансових ресурсів підприємства УВП.
2. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства УВП.

Методичні вказівки до виконання 3-го завдання практичної роботи.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства слід проводити за даними Форми 1 «Баланс» (Розділ 1 Пасиву) та за методикою, наведеною в табл. 1:

Після таблиці слід проаналізувати:

- які статті входять до складу власного капіталу досліджуваного підприємства?
- яку частку займає кожна складова у загальній сумі власного капіталу?
- як змінився склад та структура власного капіталу у звітному періоді порівняно з попереднім?
- які причини та наслідки змін у складі і структурі власного капіталу досліджуваного підприємства.

Таблиця 1. Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства УВП

Показники	Код рядка	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
		Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %	Абсолютне відхилення +/-	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	5	6	ряд. 5-ряд. 3	(ряд 5 / ряд 3 * 100)-100
Зареєстрований капітал	1400						
Капітал у дооцінках	1405						
Додатковий	1410						

капітал							
Резервний капітал	1415						
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420						
Неоплачений капітал	1425						
Вилучений капітал	1430						
Всього власного капіталу			100		100		

Методичні вказівки до виконання 4-го завдання практичної роботи

Аналіз складу, структури та динаміки капіталу підприємства слід проводити за даними Форми 1 «Баланс» та за методикою, наведеною в табл. 2:

Після таблиці слід проаналізувати:

- які статті входять до складу власного, позикового та залученого капіталу досліджуваного підприємства?
- яку частку займає кожна складова у загальній сумі капіталу?
- як змінився склад та структура капіталу за аналізований період?
- які причини та наслідки змін у складі і структурі капіталу досліджуваного підприємства?

Таблиця 2. Аналіз складу, структури та динаміки капіталу підприємства УВП

Показники	Код рядка	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
		Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %	Абсолютне відхилення +/-	Відносне відхилення, %
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	1400						
Капітал у дооцінках	1405						
Додатковий капітал	1410						
Резервний капітал	1415						
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420						
Неоплачений капітал	1425						
Вилучений капітал	1430						
Усього за розділом I	1495						
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	1500						
Довгострокові кредити банків	1510						
Інші довгострокові	1515						

зобов'язання							
Довгострокові забезпечення	1520						
Цільове фінансування	1525						
Усього за розділом II	1595						
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600						
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	1610						
товари, роботи, послуги	1615						
розрахунками з бюджетом	1620						
у тому числі з податку на прибуток	1621						
розрахунками зі страхування	1625						
розрахунками з оплати праці	1630						
Поточні забезпечення	1660						
Доходи майбутніх періодів	1665						
Інші поточні зобов'язання	1690						
Усього за розділом III	1695						
Всього капіталу			100		100		

Питання для дискусії:

1. Які є види грошових фондів підприємства?
2. Які є основні джерела формування фінансових ресурсів?
3. Що відображає резервний капітал підприємства?
4. Що входить до складу позикових фінансових ресурсів?
5. Які напрями використання сформованих фінансових ресурсів?

Задача 1. Сума виплачених дивідендів у звітному періоді становить 240 тис. грн. Власний капітал на початок звітного періоду – 720 тис. грн., на кінець періоду – 910 тис. грн. Визначити вартість власного капіталу, який використовується у звітному періоді.

Задача 2. Визначити вартість і склад чистих активів підприємства УВП та суму власного капіталу за поточною ринковою оцінкою, виходячи з таких даних:

- загальна вартість активів підприємства за балансом – 2500 тис. грн.;
- результати переоцінки, які відображені у балансі підприємства (приріст вартості активів з урахуванням індексу інфляцій) – 200 тис. грн.;

- реальна вартість позаоборотних операційних активів – 1200 тис. грн.;
- реальна вартість активів, що використовуються за договором оперативного лізингу – 400 тис. грн.;
- сума фінансових зобов'язань підприємства усіх видів – 900 тис. грн.

Задача 3. Визначити вартість нерозподіленого прибутку звітного року, якщо у звітному році середньорічна сума власного капіталу становила 690 тис. грн., чистого прибутку – 145 тис. грн., частка дивідендних виплат – 25%. У плановому періоді доходність акцій планується підвищити на 5%.

Задача 4. Визначити вартість капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, якщо фірма сплачує дивіденди у сумі 5,0 грн., що зростає щорічно на 3%, а ціна акції дорівнює 40 грн.

Задача 5. Щорічні темпи приросту дивідендів компанії становили 5%, акції котирувались по 50 грн. Дивіденди на акцію компанія сплачувала в розмірі 4%, а витрати на випуск становили 1,5% від номіналу акції. Визначити вартість капіталу від акцій компанії.

Задача 6. Визначити вартість банківського кредиту, якщо він залучається під 21% річних з рівнем витрат на залучення кредиту 3%. Ставку податку на прибуток прийняти згідно діючого законодавства.

Задача 7. Визначити вартість фінансового лізингу, якщо він залучається під 10,5% річних з рівнем витрат на залучення даного активу 2%. Ставку податку на прибуток прийняти згідно діючого законодавства. Норма амортизації активу, що буде придбано на умовах фінансового лізингу, становить 8%.

Задача 8. Визначити вартість капіталу за рахунок емісії облігацій, якщо фірма, яка випускає облігації, сплачує купон 200 гр./од облігації, а 1% від цієї суми становлять витрати, пов'язані з випуском. Номінальна вартість дорівнює 2000 гр./од. Ставку податку на прибуток прийняти згідно діючого законодавства.

Задача 9. Підприємство УВП планує випустити облігації номінальною вартістю 20 000 грн. Термін погашення 12 років, а процентна ставка 10%. Витрати по випуску і реалізації в середньому дорівнюватимуть 4% від їх вартості. Ставку податку на прибуток прийняти згідно діючого законодавства. Визначити ціну такого джерела капіталу.

Задача 10. Два підприємства-постачальники пропонують поставку своєї продукції на умовах товарного кредиту терміном на місяць. На першому підприємстві діє цінова знижка за готівковий платіж у розмірі 7%, а на другому 20 – 10%. Обґрунтувати вибір підприємства-постачальника, визначивши розмір товарного (комерційного) кредиту у формі короткострокового відстрочення платежу.

Задача 11. Визначити середньозважену вартість капіталу підприємства, якщо акціонерний капітал становлять прості акції. Кількість акцій – 100 тис. шт. Балансова вартість акції – 70 грн. Розмір позикового капіталу – 1 млн. грн. Вартість акціонерного капіталу – 15%, позикового – 13%. Ставка по податок на прибуток - згідно діючого законодавства.

Задача 12. Розрахувати середньозважену вартість капіталу акціонерного підприємства, якщо:

- статутний капітал товариства складається із 130 тис. простих акцій по 300 грн., дивіденди в минулому році виплачувалися на рівні 90 грн. на акцію;
- товариству надано банківський кредит 15 млн. грн. терміном на рік під 18% річних;
- товариство розміщує облігаційний займ 15 млн. грн., ставка купонного процента 6%, витрати на розміщення займу 1,5 млн. грн. Податок на прибуток – 18%.

Задача 13. Розрахувати ефект фінансового левериджу, якщо прибуток від продажу – 19 млн. грн., податок на прибуток – 18%. Розмір власного капіталу – 80 млн. грн., позичкового капіталу – 140 млн. грн. при його вартості 14%. Розмір активів за балансом: на початок періоду – 100 млн. грн., на кінець періоду – 120 млн. грн.

ТЕМА. 3. СТРУКТУРА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП ТА МЕТОДИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Структура сформованого капіталу підприємства.
2. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності
3. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості
4. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику

Заслуховування доповідей з проблематики оптимізації структури капіталу підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Виконання практичних завдань:

Задача 1. Розрахувати основні показники, які характеризують структуру капіталу підприємства за таких даних (на початок і на кінець звітної року відповідно), тис. грн.:

1. Статутний капітал – 700 і 720;
2. Додатковий капітал – 100 і 100;
3. Чистий прибуток (річний) – 400;
4. Нерозподілений прибуток – 350 і 375;
5. Валюта балансу – 2100 і 2200.

Задача 2. Оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності, використовуючи інформацію таблиці 1.

Таблиця 1. - Вибір оптимальної структури капіталу підприємства

№ з/п	Показники	Підприємства		
		А	Б	В
1.	Середня сума всього капіталу, тис. грн., в т.ч.:	8000	8000	8000
1.1	Середня сума власного капіталу	8000	6000	4000
2.	Сума валового прибутку (без врахування витрат на сплату % за кредит), тис. грн.	2000	2000	2000
3.	Коефіцієнт валової рентабельності активів, %			

4.	Середній рівень ставки за кредит, %	14	14	14
5.	Сума % за кредит, тис. грн			
6.	Сума валового прибутку з урахуванням витрат по сплаті % за кредит, тис. грн.			
7.	Ставка податку на прибуток, %	18	18	18
8.	Сума податку на прибуток, тис. грн.			
9.	Сума чистого прибутку, тис. грн.			
10.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності), %			
11.	Приріст рентабельності власного капіталу в зв'язку з використанням залученого капіталу, %			

Задача 3. Володіючи власним капіталом в 600 тис. грн. підприємство вирішило збільшити обсяг своєї господарської діяльності за рахунок залучення позичкового капіталу. Коефіцієнт валової рентабельності активів (без врахування витрат на оплату відсотків за кредит) складає 14%. Мінімальна ставка % за кредит складає 11%. За даними таблиці 2 необхідно визначити, при якій структурі капіталу буде досягнуто найвищий ефект фінансового левериджу.

Таблиця 2. - Визначення структури капіталу за ефектом фінансового левериджу

№ з/п	Показники	Варіанти					
		А	Б	В	Г	Д	Е
1.	Сума власного капіталу, тис. грн.	600	600	600	600	600	600
2.	Сума залученого капіталу, тис. грн.	-	200	400	500	600	700
3.	Загальна сума капіталу, тис. грн.						
4.	Коефіцієнт фінансового левериджу						
5.	Коефіцієнт валової рентабельності, %	14	14	14	14	14	14
6.	Ставка % за кредит, %		11	12	12,5	13	14,5
7.	Сума валового прибутку, тис. грн.						
8.	Сума % за кредит, тис. грн.						
9.	Сума валового прибутку з урахуванням сплати % за кредит, тис. грн.						
10.	Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
11.	Сума податку на прибуток, тис. грн.						
12.	Сума чистого прибутку, тис. грн.						
13.	Коефіцієнт рентабельності власного						

	капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності), %						
14.	Ефект фінансового левериджу, %						

Задача 4. Оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм мінімізації його вартості. Вихідні дані наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. - Інформація про джерела коштів підприємства

№ з/п	Показники	Середня вартість джерела коштів, %		Питома вага
		Варіант 1	Варіант 2	
1.	Привілейовані акції	60	30	0,1
2.	Прості акції і нерозподілений прибуток	80	85	0,5
3.	Позикові і залучені кошти, включаючи кредиторську заборгованість	50	67	0,4

Задача 5. Оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків, якщо:

- середньорічна вартість позаоборотних активів – 420 тис. грн.;
- із загальної вартості оборотних активів постійна їх частина - 300 тис. грн.;
- максимальна додаткова потреба в оборотних активах в період сезонності виробництва (6 місяців) – 210 тис.грн.

Задача 6. Фірма має власний капітал 800 тис. грн., позичковий – 300 тис. грн., прибуток до виплати податків та процентів за кредит – 500 тис. грн.; відсоток за кредит – 30%, податок на прибуток – 18%. Підприємство УВП планує збільшити обсяги виробництва за рахунок залучення позичкового капіталу без збільшення величини власного.

План на три роки:

1. Позичковий капітал – 500 тис. грн., прибуток – 580 тис. грн., відсоток за кредит – 32% - 1 рік;
2. Позичковий капітал – 700 тис. грн., прибуток – 660 тис. грн., відсоток за кредит – 35% - 2 рік;
3. Позичковий капітал – 1400 тис. грн., прибуток – 940 тис. грн., відсоток за кредит – 45% - 3 рік;

Визначити зміну рентабельності власного капіталу внаслідок зміни ефекту фінансового важеля.

Виконання індивідуальної роботи №1 «Аналіз структури капіталу підприємства та її оптимізація» та захист її результатів.

Мета роботи: практичне оволодіння навичками аналізу структури та оптимізації капіталу за критеріями максимізації фінансової рентабельності, мінімізації вартості та мінімізації ризику.

Зміст роботи:

1. Вивчити методику оптимізації структури капіталу.
2. На основі даних фінансової звітності про діяльність певного підприємства виконати аналіз капіталу підприємства за наступною схемою:

2.1. Динаміка загального обсягу та основних складових елементів капіталу у співставленні з динамікою обсягу виробництва та реалізації продукції.

2.2. Аналіз формування власних фінансових ресурсів підприємства у попередньому періоді.

2.2.1. Оцінка темпів приросту власного капіталу і аналіз форми функціонування власного капіталу підприємства (статутний, резервний фонд, нерозподілений прибуток та інше).

2.2.2. Аналіз джерел формування власного капіталу.

2.2.3. Вартість залучення власного капіталу з різних джерел.

2.2.4. Оцінка рівня достатності власних ресурсів, сформованих на підприємстві.

2.3. Аналіз залучення і використання залученого капіталу.

2.3.1. Аналіз загального обсягу залучення позикових ресурсів, порівняння темпу їх динаміки з темпами приросту власних фінансових ресурсів, обсягу реалізації. 2.3.2. Визначення співвідношення довгострокового і короткострокового позичкового капіталу.

2.3.3. Визначення кредиторів і цілей кредитування.

2.3.4. Аналіз використання залученого капіталу.

2.4. Розрахунок співвідношення власного та позичкового капіталу та дослідження його тенденцій; розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства.

Оцінити основні фактори, що впливають на формування структури капіталу (галузеві особливості операційної діяльності підприємства; стадія життєвого циклу підприємства; рентабельність операційної діяльності підприємства; операційний ліверідж; відношення кредиторів до підприємства; рівень оподаткування прибутку; фінансовий менталітет власників підприємства).

4. Здійснити оптимізацію структури капіталу за критеріями:

4.1. Максимізації рівня фінансової рентабельності.

4.2. Рівня фінансового ризику.

4.3. Мінімізації його вартості.

5. Розробити заходи щодо забезпечення оптимальної структури капіталу для досліджуваного підприємства.

Зміст звіту:

1. Формування мети роботи.

2. Вихідні дані базового підприємства.

3. Результати аналізу структури капіталу (у формі таблиць).

4. Результати здійснення оптимізації капіталу (у формі таблиць).

5. Рекомендації і висновки щодо покращення структури капіталу підприємства.

ТЕМА. 4. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПРИ СТВОРЕННІ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Завдання для виконання роботи:

1. Освоїти порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Опрацювати наступні питання:

1. Завдання і принципи формування капіталу при створенні підприємства.

2. Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.

3. Основні схеми фінансування нового бізнесу.

4. Джерела формування капіталу нового підприємства.

5. Тезаурація прибутку.

6. Нерозподілений прибуток підприємства та його використання.

Задача 1. Провести аналіз формування та використання прибутку підприємства УВП.

Методичні вказівки:

Аналіз проводиться за даними Форми № 2 «Звіт про фінансові результати» за два періоди. Аналіз формування та використання прибутку здійснюється з метою виявлення факторів (доходів та витрат), що впливають на суму чистого прибутку підприємства. Методика проведення аналізу наведена в таблиці 3.

Таблиця 3 Аналіз формування та використання прибутку підприємства УВП

Показники	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
	Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %	Абсолютне відхилення +/-	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	5	ряд. 4-ряд. 2	(ряд 4 / ряд 2 * 100)-100
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)						
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)						
Валовий:						
прибуток						
збиток						
Інші операційні доходи						
Адміністративні витрати						
Витрати на збут						
Інші операційні витрати						
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток						
збиток						
Дохід від участі в капіталі						
Інші фінансові доходи						
Інші доходи						
Фінансові витрати						
Втрати від участі в капіталі						
Інші витрати						
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток						
збиток						
Витрати (дохід) з податку на прибуток						
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування						
Чистий фінансовий результат:						
прибуток						

збиток		100		100		
--------	--	-----	--	-----	--	--

Після таблиці зробити висновки щодо:

- величини доходів та витрат підприємства;
- впливу отриманих доходів та здійснених витрат на суму чистого прибутку (збитку) досліджуваного підприємства.

Задача 2. За даними Звіту про фінансові результати (Форма № 2) підприємства УВП за звітний рік визначити:

- чистий дохід від реалізації продукції;
- валовий прибуток;
- фінансовий результат від операційної діяльності (операційний прибуток, збиток);
- фінансовий результат до оподаткування (прибуток, збиток);
- фінансовий результат після оподаткування (чистий прибуток, збиток).

Дані для розрахунків (тис. грн):

Дохід (виручка) від реалізації продукції	10743,2
Податок на додану вартість	498,5
Інші вирахування з доходу	214,8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	
Собівартість реалізованої продукції	6648,3
Валовий прибуток	
Інші операційні доходи	7434,3
Адміністративні витрати	1090,5
Витрати на збут	66,7
Інші операційні витрати	8119,3
Прибуток від операційної діяльності	
Інші доходи	24,8
Фінансові витрати	37,1
Інші витрати	34,8
Прибуток до оподаткування	
Податок на прибуток	
Прибуток після оподаткування (чистий прибуток)	

Задача 3. Визначити величину прибутку підприємства УВП за розрахунковий період, враховуючи такі показники його виробничо-господарської діяльності, тис. грн.:

1. Обсяг продажу виробленої продукції (включно ПДВ)	6890,0
2. Витрати на виробництво реалізованої продукції	4130,0
3. Адміністративні витрати	780,0
4. Витрати на збут продукції	50,0
5. Дивіденди від придбаних акцій інших підприємств	10,0
6. Дохід від оренди майна підприємства	25,0

Задача 4. Визначити прибуток від надання послуг (виконання робіт) з пошиття одягу (операційної діяльності), а також кінцевий фінансовий результат від звичайної діяльності по підприємству УВП, що займається пошиттям одягу за звітний рік на підставі таких даних:

1. Дохід від надання послуг з пошиття одягу	173 050,0 грн
2. Податок на додану вартість	
3. Витрати пошиття на надання послуг (виконання робіт)	121 300,0 грн
4. Інші доходи (послуг по ремонту, відсотки від банківських депозитів тощо)	510,0 грн

Задача 5. З метою поліпшення свого фінансового стану та підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності у наступному році підприємство УВП має намір підвищити продуктивність праці персоналу і знизити поточні витрати на виробництво продукції. За попередніми розрахунками чисельність персоналу підприємства УВП має скоротитися з 172 до 160 чоловік, а річний виробіток продукції у розрахунку на одного працівника зрости з 10920,0 до 13650,0 грн. Крім того, поточні витрати на виробництво однієї гривні продукції мають бути знижені з 84 до 76 коп. Розрахувати приріст прибутку підприємства у наступному році у порівнянні з попереднім за рахунок підвищення продуктивності праці та зниження витрат на виробництво продукції.

Задача 6. Магазин здійснює торгівлю продовольчими товарами. Середній рівень надбавок, що застосовуються при реалізації товарів – 45 % до гуртово-відпускних цін (у перерахунку на роздрібну ціну товару – 31,0 %). Рівень змінних витрат обертання магазину складає 12,8 % до обсягу товарообороту. Сума постійних витрат визначена у розмірі 36000,0 грн. на рік. Визначити обсяг роздрібного товарообороту магазину на плановий рік, що забезпечить беззбиткову діяльність (точку беззбитковості). Яким має бути товарооборот магазину, що забезпечить отримання прибутку у сумі 15000,0 грн. на рік?

Задача 7. Прийміть рішення щодо доцільності зниження ціни реалізації виробу взуттєвого підприємства УВП, якщо:

- 1) виготовлено і реалізовано в звітному році 27 150 пар чобіт;
- 2) ціна реалізації однієї пари чобіт (без ПДВ) становить 2600 грн, а повна собівартість її виробництва та продажу – 1800 грн;
- 3) співвідношення змінних і постійних витрат на виробництво продукції дорівнює 60 і 40 %;
- 4) дослідження ринку показали, що якщо знизити ціну одного виробу на 300 грн, тобто до 2300 грн, то обсяг продажу продукції в наступному році може бути збільшений на 20 %;
- 5) виробничі потужності підприємства уможливлють відповідне збільшення обсягу виробництва продукції.

Методичні вказівки

Під час розв'язання задачі необхідно:

- по-перше, визначити виручку від реалізації зазначеної продукції в звітному році, використовуючи метод прямого розрахунку, відповідно до якого виручка розраховується множенням реалізаційної ціни на кількість реалізованих виробів;
- по-друге, шляхом врахування на наступний рік змін щодо ціни виробу та кількості виготовлених і реалізованих виробів треба визначити виручку від реалізації продукції в наступному році;
- по-третє, слід пам'ятати, що із зростанням обсягу виробництва прямо пропорційно зростають змінні витрати, а постійні залишаються на тому самому рівні. Таким чином, загальна собівартість продукції в наступному році зросте через збільшення суми змінних витрат;

- доцільність застосування нової цінової політики необхідно пов'язувати з сумою отриманого підприємством загального прибутку від реалізації виробів, який у цьому разі слід визначати шляхом віднімання повної собівартості від виручки. Якщо сума прибутку збільшиться, то ціну можна знижувати.

Задача 8. Для створення нового підприємства потрібно придбати 120 одиниць токарних, 120 одиниць фрезерувальних та 40 одиниць свердлувальних верстатів, первісна вартість яких становить відповідно (з урахуванням витрат на транспортування та монтаж): 100; 80 та 90 тис. грн. Норма виробничої площі на 1 верстат – 18 м². Площа допоміжних виробничих приміщень в середньому становить 30%, а площа побутових – 25% від площі основних виробничих приміщень. Висота виробничих приміщень – 7 м, побутових – 3 м. Підприємство має власні інвестиційні ресурси (амортизаційний фонд та нерозподілений прибуток) у розмірі 60000 тис. грн. Визначить, чи вистачить цих коштів для введення в дію основних засобів, якщо вартість 1 м³ виробничих приміщень (основних і допоміжних) 700 грн., а побутових – 900 грн.?

Задача 9. Визначити планову потребу в капіталі новостворюваного підприємства, якщо прогнози розрахунки дають таку інформацію:

1. Витрати, пов'язані із заснуванням підприємства – 380 тис. грн.
2. Первісна вартість необхідної для виробництва планового обсягу продукції виробничої споруди – 3,1 млн. грн.
3. Придбання машин та обладнання – 900 тис. грн.
4. Щоденні виплати на закупку сировини та матеріалів – 27 тис. грн.
5. Середньоденні витрати на утримання персоналу – 25 тис. грн.
6. Середньоденні витрати за іншими видами елементів затрат – 8 тис. грн.
7. Середній період з моменту оплати вартості сировини та матеріалів до запуску їх у виробництво – 8 днів.
8. Тривалість виробничого циклу – 3 дні.
9. Середній термін зберігання готової продукції на складі – 6 днів.

Задача 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції в плановому кварталі становлять 9 млн. грн., в т. ч.:

- витрати на сировину і матеріали - 55 % усіх затрат;
- витрати на заробітну плату та нарахування на неї - 25 % усіх затрат;
- інші витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції - 20 %.

Оплату сировини та матеріалів планується здійснювати на другий робочий день з дня надходження їх на склад. Середній термін перебування виробничих запасів на складі - 3 дні. Тривалість виробництва продукції - 2 дні. Середній термін складування готової продукції - 7 днів. Підприємство планує відвантажувати готову продукцію з наданням відстрочок в її оплаті на 14 днів. Розрахувати плановий обсяг потреби підприємства в капіталі для фінансування оборотних активів у цілому та у розрізі окремих елементів витрат.

ТЕМА. 5. ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Приклади задач:

Задача 1. На початок звітного періоду власний капітал підприємства УВП характеризується такими даними.

Таблиця 1 – Вихідні дані

Власний капітал	На початок періоду, грн	На кінець періоду, грн
Статутний капітал,	205000	
Додатково вкладений капітал	25637000	
Інший додатковий капітал	13857000	
Резервний капітал	51000	
Нерозподілений прибуток	877000	
Вилучений капітал	(-)	(-)
Усього за розділом I пасиву	51000	40627000

Визначте на основі наступних даних, яким чином зміниться власний капітал підприємства.

1. Прибуток до оподаткування становив 1706 тис. грн.
2. Чистий прибуток розподіляється за такими напрямками: поповнення резервного капіталу - 10 %; на виплату грошових дивідендів - 25 %; решта - нерозподілений прибуток.
3. Проведено переоцінку балансової вартості нематеріальних активів на суму 2,5 тис.грн (дооцінку).
4. Акціонерне товариство викупило акції, загальна номінальна вартість яких становила 6 тис. грн.

Розв'язання

Визначимо чистий прибуток підприємства УВП:

$$\text{ЧП} = 877000 - (877000 \times 0,18) = 719140 \text{ грн.}$$

На поповнення резервного капіталу спрямовано:

$$\text{РК} = 0,1 \times 719140 = 71914 \text{ грн,}$$

Нерозподілений прибуток становить:

$$\text{НП} = \frac{(100 - (10 + 25)) \times 719140}{100} = 467441 \text{ грн}$$

Таблиця 2 – Зміна власного капіталу підприємства УВП

Власний капітал	На початок періоду, грн	Зміна, грн	На кінець періоду, грн
Статутний капітал	205000	–	205000
Додатково вкладений капітал	25637000	–	25637000
Інший додатковий капітал	13857000	+2500	13859500
Резервний капітал	51000	+71914	1344441
Нерозподілений прибуток	877000	+467441	1344441
Вилучений капітал	(-)	-6000	6000
Усього за розділом I пасиву	40627000	+547855	41162855

Задача 2. Розрахувати балансовий курс акцій підприємства УВП, якщо власний капітал підприємства УВП характеризують такі наведені в балансі дані, тис.грн:

Таблиця 3. – Вихідні дані

Актив		Пасив	
1. Необоротні активи	22876	1. Зареєстрований капітал	9667
2. Оборотні активи	83518	2. Додатковий вкладений капітал	0
		3. Капітал в дооцінках	451
		4. Нерозподілений прибуток	9351
		5. Резервний капітал	21956
		6. Зобов'язання	?
Баланс	106394	Баланс	106394

Розв'язання

Власний капітал становить:

$$ВК = 9667 + 451 + 9351 = 36025 \text{ (тис. грн.)}$$

Балансовий курс акцій дорівнює:

$$БК = \frac{ВК}{ЗарК} \times 100\% = \frac{36025}{9667} \times 100\% = 372,66\%;$$

Де ВК – власний капітал підприємства;

ЗарК – зареєстрований капітал.

Задачі для самостійного розв'язування

Задача 3. Статутний капітал підприємства УВП становить 150 тис грн (номінальна вартість однієї акції 20 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 200 тис. грн; біржовий курс старих акцій - 60 грн; курс емісії нових акцій - 30 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

Задача 4. На початок звітного періоду власний капітал підприємства УВП характеризується такими даними.

Визначте на основі наступних даних, яким чином зміниться власний капітал підприємства УВП.

1. Прибуток до оподаткування становив 165 тис. грн.
2. Чистий прибуток розподіляється за такими напрямками: поповнення резервного капіталу - 5 %; на виплату грошових дивідендів - 10 %; решта - нерозподілений прибуток.
3. Акціонери перерахували 25 тис. грн за передплаченими раніше простими акціями (заборгованість у частині номінальної вартості акцій становила 20 тис. грн).
4. Проведено переоцінку балансової вартості нематеріальних активів на суму 6 тис. грн (дооцінку).
5. Підприємство УВП викупило акції, загальна номінальна вартість яких становила 5 тис. грн.

Таблиця 4. – Вихідні дані

I. Власний капітал	На початок періоду, грн	На кінець періоду, грн
Зареєстрований капітал	550 000	
Додатковий капітал	60 000	
Капітал в дооцінках	16 500	
Резервний капітал	30 000	
Нерозподілений прибуток	25 235	
Неоплачений капітал	(10 000)	(-)
Вилучений капітал	(-)	(-)
Усього за I розділом пасиву	?	

Задача 5. Підприємство УВП випустило акції номінальною вартістю 23 тис. грн., та розмістило за курсом 110 %. Чистий прибуток підприємства УВП становить 12 тис. грн, 15 % його використано на поповнення резервного капіталу, а 20 % - на виплату дивідендів. Підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи номінальною вартістю 50 тис. грн. Яку суму необхідно навести за позицією «інший додатковий капітал»?

Задача 6. Статутний капітал підприємства УВП збільшено до 250 тис. грн. З цієї цією метою використано додатковий капітал у розмірі 50 тис. грн.; балансовий (розрахунковий) курс акцій перед збільшенням становив 125 %. Як зміниться балансовий курс акцій після збільшення статутного капіталу?

Задача 7. Засновники новостворюваного товариства з обмеженою відповідальністю об'єднали наступні види капіталу:

1. Грошові внески у:
 - національній валюті – 850 тис. грн.;
 - іноземній валюті – 50 тис. дол. США (курс долара – 27 грн.) і 39 тис. євро (курс євро – 30 грн.);
2. Майнові внески у формі:
 - будівель, споруд – 1210 тис. грн.;
 - обладнання і транспортних засобів – 724 тис. грн.;
3. Внески у формі майнових прав – 118 тис. грн. Визначити розмір статутного капіталу ТОВ та його структуру за формами внесків.

Задача 8. Визначити статутний капітал акціонерного товариства, якщо планується випустити 150 тис. простих акцій номінальною вартістю 15 грн. Як зміниться розмір власного капіталу, якщо товариство згодом випустить 30 тис. простих акцій тією ж номінальною вартістю, ринкова вартість яких становить 17 грн.

Задача 9. Статутний капітал акціонерного товариства становить 2000 тис. грн. На початок звітного року фактичний розмір резервного фонду дорівнював – 450 тис. грн. Протягом звітного року на покриття збитків було використано 90 тис. грн., на виплату дивідендів за привілейованими акціями – 55 тис. грн., на інші цілі згідно статуту – 43 тис. грн. Чистий прибуток звітного року – 3470 тис. грн. Законодавством встановлено, що: - мінімальний розмір резервного фонду для акціонерних товариств - 25% статутного капіталу; - мінімальний розмір щорічних відрахувань у резервний фонд - 5% від чистого прибутку. Визначити розмір необхідного поповнення резервного капіталу станом на кінець звітного року і частку чистого прибутку, що спрямовується на зазначені цілі.

Задача 10. Виручка від реалізації продукції підприємства за рік становить 61,3 млн. грн. при валових витратах операційної діяльності у розмірі 52,8 млн. грн. Дивіденди, які

планується сплатити акціонерам за результатами року – 3,05 млн. грн. Розрахувати величину нерозподіленого прибутку підприємства, якщо ставка податку на прибуток становить 18%. Якою є частка реінвестованого прибутку в операційному прибутку підприємства?

Задача 11. Підприємство акціонерного типу на початок планового року мало власний капітал у наступному складі: статутний (акціонерний) капітал – 1528 тис. грн.; резервний фонд – 198 тис. грн.; нерозподілений прибуток – 90,2 тис. грн. Протягом планового року підприємство планує отримати прибуток у розмірі 524 тис. грн., який буде розподілено таким чином:

- виплата дивідендів акціонерам – 15% від суми акціонерного капіталу на початок планового року;
- відрахування до резервного фонду – 5% чистого прибутку.

Розрахуйте загальну величину окремих власного капіталу підприємства і його загальний розмір на кінець планового року. Визначити приріст власного капіталу у плановому році.

Задача 12. Фінансову діяльність акціонерного товариства протягом звітнього року характеризують такі дані:

- номінальна вартість емісії простих акцій — 200 тис. грн.; • ринковий курс акцій - 125%;
- чистий прибуток товариства — 700 тис. грн.; • 60% чистого прибутку спрямовано на виплату дивідендів;
- 10% чистого прибутку використано на поповнення резервного капіталу;
- підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи первісною вартістю 35 тис. грн. Розрахувати приріст власного капіталу підприємства за звітний рік у розрізі окремих статей.

Задача 13. Визначити необхідний обсяг власного основного капіталу, якщо (тис. грн.):

- основні засоби за первісною вартістю – 948;
- сума зносу основних засобів – 439;
- нематеріальні активи за первісною вартістю – 78;
- накопичена амортизація нематеріальних активів – 50;
- довгострокові фінансові інвестиції – 104;
- незавершені капітальні інвестиції – 77;
- довгострокова дебіторська заборгованість – 18;
- інвестиційна нерухомість – 22;
- довгострокові біологічні активи – 36;
- інші необоротні активи - 10;
- довгостроковий позиковий капітал для потреб фінансування поза оборотних активів – 312.

Задача 14. Визначити необхідний обсяг власного оборотного капіталу, якщо (тис. грн.):

- запаси підприємства – 277;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги – 306;
- гроші та їх еквіваленти – 84;
- інші оборотні активи – 55;
- довгостроковий позиковий капітал для фінансування оборотних активів – 97;
- короткостроковий позиковий капітал – 32.

Задача 15. Визначити необхідний обсяг власного оборотного капіталу, якщо (тис. грн.):

- власний капітал – 888;
- довгострокові зобов'язання і забезпечення – 273;
- необоротні активи – 463.

Задача 16. Оцінити маневреність власного капіталу, якщо (тис. грн.):

- власний оборотний капітал – 175;
- власний капітал – 570.

Нормативне значення коефіцієнту маневреності – 0,4-0,6.

Задача 17. Розрахувати загальну потребу підприємства у власних фінансових ресурсах на плановий період, якщо:

1. Загальна потреба підприємства у фінансових ресурсах на кінець планового року – 736 тис. грн.;
2. Оптимальна планова частка власного капіталу у загальному капіталі – 50%;
3. Фактичний розмір власного капіталу на початок планового періоду – 287 тис. грн.;
4. Плановий розмір прибутку на споживання – 90 тис. грн.

ТЕМА. 6. ПОЛІТИКА ЗАЛУЧЕННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

Приклади задач:

Задача 1. Підприємство УВП відчуває потребу у фінансових ресурсах в розмірі 10000 грн для поповнення виробничих запасів. Постачальник готовий надати йому комерційний кредит на умовах «2/10 нетто 30», а комерційний банк – може видати кредит за ставкою 26 % річних. Фінансовий менеджер повинен обрати один з варіантів на основі аналізу ціни комерційного кредиту і втрат дебітора у разі відмови від знижки.

Розв'язання

Визначення дисконтної знижки – одна з умов кредитної політики корпорації. Дисконтна знижка встановлюється у вигляді певного процента суми рахунка (наприклад 2 %). Дисконтний період устанавлюється на термін дії дисконтної знижки (наприклад 10 днів). Умова «2/10 нетто 30» передбачає надання для ПАТ «Світанок» 2-процентної знижки на 10 днів за умови встановлення повного терміну кредиту на 30 днів.

У випадку оплати в розстрочку протягом 10 днів ПАТ «Світанок» отримує такі варіанти оплати:

1) оплатити повну суму рахунка, наприклад 10000 грн. на 30-й день (нетто 30), що надає кредит на суму 9800 тис. грн. терміном на 30 днів:

$$10000 (1 - 0,02) = 9800 \text{ грн.};$$

2) платити за рахунком з дисконтом протягом 10 днів. Термін кредиту скорочується до 20 днів ($30 - 10 = 20$), оскільки кредит надається на термін, що обчислюється після дисконтного періоду до дати нетто;

3) одержати на термін дисконтного періоду безпроцентний кредит.

Якщо дебітор відмовляється від умов «2/10 нетто 30», він може одержати кредит після терміну закінчення дисконтного періоду, тобто на 20 днів на суму 9800 грн. за ціною 200 грн. (2 % суми рахунка 10000 грн.).

Визначимо ціну комерційного кредиту за умови, що ПАТ «Світанок» відмовляється від дисконтної знижки, за формулою:

$$\text{Ц} = \frac{\text{Д}\%}{100 - \text{Д}\%} \times \frac{360}{\text{Тк} - \text{Тд}}, (6.1)$$

де Д % - відсоток дисконту, що надається;

Тк – період кредиту;

Тд – період надання дисконту.

$$\text{Ц} = \frac{2\%}{100 - 2\%} \times \frac{360}{30 - 10} = 36,72\%.$$

Отже, в річному еквіваленті підприємство сплатить 36,72 %.

ПАТ «Світанок» у разі відмови від знижки зазнає таких втрат:

$$\text{В} = \frac{\text{Зв}}{\text{К}} \times \frac{360}{\text{Т}},$$

де Зв – втрачена підприємством знижка;

К – кошти, якими б могло скористатись підприємство якби не відмовилось від знижки;

Т – кількість днів, протягом яких підприємство могло б користуватись грошима, якби не відмовилось від знижки.

Визначимо ціну, за якою ПАТ «Світанок» змогло б користуватись банківським кредитом:

$$\text{Ц} = \frac{20}{360} \times 26\% \times 9800 = 141,55 \text{ грн.}$$

Отже, ціна кредиту за використання банківського кредиту є дешевшою, ніж за отримання комерційного кредиту.

Задачі для самостійного розв'язування:

Задача 2. Ставка процента за банківський кредит становить 25%, витрати, пов'язані з обслуговуванням кредиту, - 4%. Визначити вартість залученого капіталу у формі банківського кредиту.

Задача 3. Вартість облігації за номіналом – 250 грн.; середня сума дисконту за облігацією – 45 грн.; рівень емісійних витрат у сумі залучених коштів за рахунок емісії – 7%. Визначити вартість позики.

Задача 4. Підприємство має потребу в капіталі для придбання виробничих запасів (сировини) обсягом 1 млн. грн. Середня тривалість операційного циклу становить 60 днів. Передбачений контрактом строк оплати відвантажених товарів — 30 днів з моменту їх надходження на склад клієнта. При здійсненні розрахунків протягом наступних 30 днів надбавка до базової ціни дорівнює 5%. При здійсненні оплати по факту (протягом 2 робочих днів з моменту надходження сировини) сконто (знижка) до базової ціни становитиме 4%; процентна ставка за короткостроковими банківськими кредитами — 30% річних. Фінансовий менеджер повинен визначити найоптимальніший варіант покриття потреби в капіталі для фінансування придбання сировини.

Задача 5. Потреба підприємства у фінансових ресурсах для реалізації інвестиційного проекту становить 500 тис. грн. Для покриття цієї потреби було прийняте рішення про емісію облігацій з дисконтом. Параметри емісії характеризуються такими даними:

- загальна сума випуску (за курсом емісії) - 500 тис. грн.;
- дата закінчення розміщення облігацій - 31.01.17;
- строк погашення облігацій - 31.12.23;
- курс погашення - 100 % номінальної вартості;
- оціночна процентна ставка за облігаціями становить 12% (нараховується за методом складних процентів). Розрахувати загальну номінальну вартість, яку слід виплатити в період погашення облігацій, і суму дисконту (дизажію), якщо проценти нараховуються щорічно (один раз на рік).

Задача 6. Порівняти ефективність фінансування оновлення активу за наступних умов:

- вартість активу – 500 тис. грн.;
- строк експлуатації активу – 5 років;
- авансовий лізинговий платіж передбачений в сумі 4% і складає 20 тис. грн;
- регулярний лізинговий платіж за використання активу складає 150 тис. грн. в рік;
- ліквідаційна вартість активу прогнозується в сумі 50 тис. грн.;
- ставка податку на прибуток 18%;
- середня ставка процента по довгостроковому банківському кредиту складає 12% на рік.

Задача 7. Визначити поточні фінансові потреби підприємства, якщо виручка від реалізації продукції за квартал становила 18,2 млн. грн.;

- оборотність дебіторської заборгованості – 35 днів;
- оборотність кредиторської заборгованості – 45 днів;
- норма запасу матеріальних цінностей - 15 днів.

Задача 8. Підприємства планує здійснити фінансові вкладення в облігації зі строком погашення 5 років. Облігації можна придбати з дисконтом у 20 %, фіксована ставка процента за облігаціями – 16 % річних до номіналу (нарахування процентів здійснюється за кожне півріччя). Обсяг фінансових інвестицій – 40 000 тис. грн; комісійна винагорода фінансового посередника за придбання та зберігання облігацій – 0,5 % їх номінальної вартості (сплачується одночасно з придбанням облігацій). Ринкова процентна ставка за аналогічними вкладеннями дорівнює 20 %. Провести оцінку доцільності інвестиційних вкладень у ці облігації, застосувавши при цьому всі можливі динамічні методи оцінки.

Задача 9. Ставка простих відсотків у першому місяці користування кредитом за умовами кредитного договору складає 24 % річних, а в кожному наступному місяці збільшується на 3 відсоткових пункта. Визначити суму відсотків за кредит у розмірі 15000 грн., який був оформлений підприємством на термін 8 місяців.

Задача 10. Для короткострокового фінансування підприємству потрібно 50 тис. грн. Підприємство може користуватися комерційним кредитом з умовами «2/10 нетто 60». Комерційний банк також може надати позичку терміном на 50 днів із вартістю кредиту 6500 грн. Розрахуйте:

- 1) реальну відсоткову ставку за банківською позичкою;
- 2) вартість комерційного кредиту, якщо товариство відмовиться від торговельного дисконту і сплачуватиме за рахунками на 60-й день;

3) чи буде корпорація користуватися дисконтом.

Задача 11. Фінансова компанія надає послуги з факторингу на таких умовах: комісійні - 0,3 %;

позичка надається клієнту в розмірі до 75 % суми дебіторської заборгованості;

компанія викупує дебіторську заборгованість за 1 % на місяць.

Підприємство надає послуги в кредит щорічно на 700 тис. грн. Визначте можливі витрати за факторингом. Товариство може одержати банківську позичку в розмірі 75 % дебіторської заборгованості.

ТЕМА. 7. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Задача 1. За даними балансу підприємства станом на початок року грошові кошти становили 215 тис. грн, а на кінець року – 140 тис. грн; середня сума оборотних активів за минулий рік становила 8680 тис. грн, а на кінець року – 5474 тис. грн. Виручка від реалізації продукції за минулий рік становила 122883 тис. грн, звітного року – 128744 тис. грн. Визначити коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах у минулому і звітному періодах, а також розрахувати середній період обороту грошових коштів минулого і звітного року та кількість оборотів грошових коштів.

Задача 2. Визначити кількість оборотів дебіторської заборгованості за звітний період та коефіцієнт відволікання оборотних активів на початок та кінець звітного періоду, якщо на початок року дебіторська заборгованість за товари становила 2190 тис. грн, а на кінець року – 1530 тис. грн. Відповідно загальна вартість оборотних активів підприємства становила 6750 тис. грн та 7530 тис. грн. Виручка від реалізації продукції за звітний період становила – 39100 тис. грн.

Задача 3. За інформацією таблиці 1 визначити оборотність поточних активів та суму залучення додаткових коштів.

Таблиця 1. – Інформація щодо поточних активів підприємства

Показники	Рік 1	Рік 2	Відхилення
1.Виручка від реалізації (тис. грн.)	9492	8943	
2.Середня величина поточних активів (тис. грн.)	3110	3010	
3.Оборотність поточних активів			
4.Тривалість обороту поточних активів			

Задача 4. За інформацією таблиці 2 визначити: економію оборотного капіталу; приріст обсягу продукції; збільшення прибутку.

Таблиця 2. - Інформація для оцінки оборотного капіталу підприємства, тис. грн

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносте відхилення, %
1. Обсяг продукції	65800	73610		

2. Собівартість продукції	59165	62570		
3. Оборотні активи	17007	17441		
4. Прибуток				

Задача 5. Проаналізувати структуру основного капіталу підприємства на підставі інформації таблиці 3.

Таблиця 3. - Інформація для оцінки структури основного капіталу підприємства

№ з/п	Стаття активу	На початок року		На кінець року		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Зміни в структурі, %
		Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %		
1.	Основні засоби (залишкова вартість)	51172		50921			
2.	Знос	24915		26061			
3.	Коефіцієнт зносу, %						
4.	Незавершені капітальні вкладення	248		687			
5.	Устаткування	228		253			
6.	Усього основного капіталу						

ТЕМА. 8. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Задача 1. Розрахувати абсолютний та відносний показники ліквідності інвестицій за умови можливої реалізації об'єкта інвестування впродовж 28 днів.

Задача 2. Середньорічна кредиторська заборгованість підприємства за товарними операціями в базовому році становила 320 тис. грн, у тому числі прострочена – 60 тис. грн; середньорічна сума внутрішньої кредиторської заборгованості акціонерного товариства становила 110 тис. грн, у тому числі прострочена – 50 тис. грн; приріст обсягу реалізованої продукції за розрахунковий період за прогнозами дорівнюватиме 15%. Визначити обсяг кредиторської заборгованості підприємства в розрахунковому періоді.

Задача 3. Період можливої реалізації конкретного об'єкта інвестування складає 32 дні. Середньорічна норма доходності для інвестиційних інструментів з абсолютною ліквідністю дорівнює 19%. Розрахувати абсолютний та відносний показники ліквідності інвестицій. Визначити необхідний рівень премії за ліквідність та необхідний загальний рівень доходності об'єкта інвестування з урахуванням фактору ліквідності.

Задача 4. Визначити прогностні значення річного темпу та індексу інфляції, якщо, у відповідності з прогнозом економічного та соціального розвитку країни, очікується середньомісячний темп інфляції у розмірі 12%.

Задача 5. Визначити розмір річної інфляційної премії та загальної річної суми необхідного доходу по фінансовій операції з урахуванням фактору інфляції за наступних умов: - початкова вартість грошових коштів складає 4000 грн.; - середньомісячний темп інфляції, який очікується у відповідності з прогнозом економічного і соціального розвитку регіону, складає 6%; - реальна відсоткова ставка складає 10%.

Задача 6. Визначити ефективність факторингової операції для підприємства - продавця. Підприємство продало банку право стягнення дебіторської заборгованості на суму 4950 тис. грн. на таких умовах: - комісійна плата за здійснення факторингової операції стягується банком в розмірі 3% від суми боргу; - банк надає підприємству – продавцю кредит у формі попередньої оплати його боргових умов в розмірі 80% від суми боргу; - відсоткова ставка за наданий банком кредит складає 22% на рік; - середній рівень % ставки на грошовому ринку – 24 % на рік.

ТЕМА. 9. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА УВП

Задача 1. Підприємство планує на наступний рік наступні витрати:

- 1) змінні витрати на одиницю продукції (грн.): прямі матеріальні витрати – 360; прямі витрати на оплату праці – 62; виробничі накладні витрати – 73;
- 2) постійні витрати (тис. грн.): виробничі накладні витрати – 1680; витрати на збут – 720.

Розрахуйте:

- 1) який розмір чистого прибутку отримає підприємство від реалізації 1000 од, продукції за ціною 980 грн. і ставці податку на прибуток 18%;
- 2) яку кількість продукції підприємство (за попередніх умов) має реалізувати, щоб рентабельність продажу (за чистим прибутком) становила 10%.

Задача 2. Обсяг продажу підприємства на плановий рік дорівнює 2300 тис. грн., початковий запас готової продукції – 240 тис. грн., початковий запас НЗВ - 150 тис. грн. За рік витрати мають скласти (тис. грн.): прямі матеріальні витрати – 530, прямі витрати на оплату праці – 720, виробничі накладні витрати – 610, операційні витрати – 750. Кінцевий запас НЗВ планується у розмірі 310 тис. грн., кінцевий запас готової продукції – 150 тис. грн. Розрахуйте валовий, операційний та чистий прибуток підприємства при ставці податку на прибуток 25%.

Задача 3. Виручка від реалізації продукції підприємства за рік становить 61,3 млн. грн. при валових витратах на виробництво товарної продукції 52,8 млн. грн. Дивіденди, які планується сплатити акціонерам за результатами року – 3,05 млн. грн. Розрахуйте величину операційного прибутку підприємства, суму податку на прибуток при ставці 25%, розмір чистого прибутку і можливу суму реінвестованого прибутку та її частку в операційному прибутку.

Задача 4. Запланована підприємством виручка від реалізації становить 8800 тис. грн. при ціні 88 грн. за одиницю. Витрати підприємства на виробництво і збут продукції включають:

- прямі матеріальні витрати і витрати на оплату праці (на одиницю) - 31 грн.;
- виробничі накладні витрати - 1500 тис. грн. (у т. ч. змінні - 630 тис.);
- адміністративні витрати - 620 тис. грн. (у т. ч. змінні - 154 тис.);
- витрати на збут - 1280 тис. грн. (у т. ч. змінні - 320 тис.).

Визначить операційний прибуток підприємства при запланованому обсязі реалізації та його зміну в разі зниження ціни на 8% і зростання обсягу реалізації на 13%.

Задача 5. За даними балансу підприємства знос операційних необоротних активів на кінець звітного року становив 2220 тис. грн. Середня вартість операційних необоротних активів у звітному періоді дорівнювала 13881 тис. грн. Визначити коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності операційних необоротних активів.

Задача 6. Підприємство виробляє один вид продукції, відпускна ціна одиниці продукції — 600 грн.; обсяг виробництва на рік - 12000 штук, дебіторська заборгованість становила 1080 тис. грн. Собівартість одиниці продукції - 510 грн., у тому числі: змінні витрати - 310 грн., постійні витрати - 200 грн. Мінімальний рівень рентабельності - 10 %. Очікується, що обсяг реалізації продукції у плановому періоді збільшиться на 20 %, оборотність дебіторської заборгованості становитиме 6,67 обороту. Сума безнадійних боргів у плановому періоді може бути 20 тис. грн. Визначте додатковий прибуток від реалізації додаткової продукції у плановому періоді.

Задача 7. Підприємство виготовило за рік 400 тис. од. продукції на продаж і 10 тис. од. - для власних потреб. Відпускна ціна одиниці продукції складає 400 грн., змінні витрати на одиницю продукції - 200 грн., постійні витрати за рік - 20 млн. грн. Залишок готової продукції на складі на початок та кінець року дорівнював 30 і 10 тис. од. відповідно. Розрахувати всі можливі показники ефекту від використання капіталу в операційній діяльності.

Задача 8. Діяльність підприємства представлена наступними даними. Ціна виробу - 150 грн. Середні змінні витрати на 1 виріб - 80 грн. Середні постійні витрати на 1 виріб - 45 грн. Щорічний обсяг продаж в кредит - 500 тис. од. Період погашення дебіторської заборгованості - 2 місяці. Норма прибутку - 18%. Підприємство вирішило збільшити термін погашення дебіторської заборгованості до 3 міс. В цьому випадку очікують наступний результат: обсяг продажу збільшиться на 30%, втрати від безнадійних боргів становитимуть 4% від збільшення обсягів продажу виробів; витрати на інкасування дебіторської заборгованості збільшаться на 300 тис. грн. Визначити, чи варто реалізувати запропоновану політику комерційного кредиту.

Задача 9. Запланована підприємством виручка від реалізації становить 800 тис. грн. при ціні 10 грн. за одиницю. Витрати на виробництво і збут продукції включають:

- прямі матеріальні витрати і витрати на оплату праці (на одиницю) - 3 грн.;
- виробничі накладні витрати - 156 тис. грн. (у т. ч. змінні - 30 тис.);
- адміністративні витрати - 47 тис. грн. (у т. ч. змінні - 9 тис.);
- витрати на збут - 140 тис. грн. (у т. ч. змінні - 41 тис.).

Необхідно:

- 1) розрахувати точку беззбитковості і запас міцності;
- 2) визначити валовий операційний прибуток при запланованому обсязі реалізації;
- 3) обчислити прибуток в разі зниження ціни на 5 % і зростання обсягу реалізації на 12 %;
- 4) визначити прибуток при зростанні ціни на 2 % і зниженні обсягу реалізації на 5 %;

5) встановити, який обсяг реалізації необхідний при ціні п.4 для отримання прибутку п.3.

***Підготовка до виконання індивідуальної роботи
№2 «Формування політики управління використанням операційного капіталу
підприємства» та захист її результатів.***

Мета роботи: практичне оволодіння навичками аналізу структури та оптимізації капіталу за критеріями максимізації фінансової рентабельності, мінімізації вартості та мінімізації ризику.

Зміст роботи:

1. Вивчити методику оптимізації структури капіталу.
 2. На основі даних фінансової звітності про діяльність певного підприємства виконати аналіз капіталу підприємства за наступною схемою:
 - 2.1. Динаміка загального обсягу та основних складових елементів капіталу у співставленні з динамікою обсягу виробництва та реалізації продукції.
 - 2.2. Аналіз формування власних фінансових ресурсів підприємства у попередньому періоді.
 - 2.2.1. Оцінка темпів приросту власного капіталу і аналіз форми функціонування власного капіталу підприємства (статутний, резервний фонд, нерозподілений прибуток та інше).
 - 2.2.2. Аналіз джерел формування власного капіталу.
 - 2.2.3. Вартість залучення власного капіталу з різних джерел.
 - 2.2.4. Оцінка рівня достатності власних ресурсів, сформованих на підприємстві.
 - 2.3. Аналіз залучення і використання залученого капіталу.
 - 2.3.1. Аналіз загального обсягу залучення позикових ресурсів, порівняння темпу їх динаміки з темпами приросту власних фінансових ресурсів, обсягу реалізації.
 - 2.3.2. Визначення співвідношення довгострокового і короткострокового позикового капіталу.
 - 2.3.3. Визначення кредиторів і цілей кредитування.
 - 2.3.4. Аналіз використання залученого капіталу.
 - 2.4. Розрахунок співвідношення власного та позикового капіталу та дослідження його тенденцій; розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства.
 3. Оцінити основні фактори, що впливають на формування структури капіталу (галузеві особливості операційної діяльності підприємства; стадія життєвого циклу підприємства; рентабельність операційної діяльності підприємства; операційний ліверідж; відношення кредиторів до підприємства; рівень оподаткування прибутку; фінансовий менталітет власників підприємства).
 4. Здійснити оптимізацію структури капіталу за критеріями:
 - 5.1. Максимізації рівня фінансової рентабельності.
 - 5.2. Рівня фінансового ризику.
 - 5.3. Мінімізації його вартості.
 6. Розробити заходи щодо забезпечення оптимальної структури капіталу для досліджуваного підприємства.
- Зміст звіту
1. Формування мети роботи.
 2. Вихідні дані базового підприємства.
 3. Результати аналізу структури капіталу (у формі таблиць)
 4. Результати здійснення оптимізації капіталу (у формі таблиць).
 5. Рекомендації і висновки щодо покращення структури капіталу підприємства.\

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Метою індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) є поглиблення і закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань з навчальної дисципліни «Капітал підприємства УВП: формування та використання» та набуття вмінь пов'язувати свої знання з практикою. Виконання ІНДЗ дає можливість навчитися самостійно використовувати й узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх вирішення.

Основні етапи виконання ІНДЗ

- I. Вибір теми та визначення завдань дослідження.
- II. Добір та вивчення літератури, збирання та обробка інформації.
- III. Складання плану роботи.
- IV. Написання та оформлення ІНДЗ.

ТЕМИ

1. Особливості процесу формування капіталу підприємства УВП.
2. Вартість капіталу та показники її оцінки, сфера їх застосування.
3. Методичні підходи до оцінки вартості власного і позичкового капіталу.
4. Забезпечення фінансової рівноваги підприємства УВП у процесі формування його капіталу.
5. Структура сформованого капіталу підприємства УВП.
6. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності.
7. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості.
8. Особливості формування капіталу при створенні підприємства УВП.
9. Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.
10. Склад власного капіталу підприємства УВП та цілі його формування.
11. Джерела формування власних ресурсів підприємства УВП.
12. Механізм розробки політики формування власного капіталу.
13. Форми фінансових зобов'язань підприємства УВП.
14. Механізм залучення позичкового капіталу на кредитному ринку.
15. Основні етапи розробки політики залучення позичкового капіталу.
16. Характеристика процесу використання капіталу підприємства УВП.
17. Капітал як виробничий та інвестиційний ресурс.
18. Характеристика етапів кругообігу капіталу.
19. Класифікація капіталу, який використовується підприємством УВП.
20. Характеристика основних завдань і функціонального механізму управління процесом використання капіталу підприємства УВП.
21. Оцінка фактору інфляції в процесі використання капіталу.
22. Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу.
23. Особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства УВП.
24. Особливості операційної діяльності, пов'язані з використанням капіталу.
25. Механізм управління використанням капіталу на основі центрів відповідальності.
26. Система основних показників ефекту від використання капіталу в операційному процесі.
27. Механізм управління ефектом від використання капіталу в операційному процесі.
28. Характеристика основних етапів формування політики використання капіталу.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття здобувача вищої освіти, що порушує дисципліну або запізнюється.

Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Відповідь на семінарському / практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

- **6-5 балів** – курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

- **4 бали** – курсант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

- **3 бали** – курсант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання.

- **1 бал** у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

- **0 бал** – курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; курсант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці 1
Таблиця 1

№ теми	Назви розділів і тем	Денна форма		
		Усього	у тому числі	
			Семінарські заняття (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (розв'язування задач)
1	Капітал підприємства УВП: сутність, характеристика, основи формування	6	6	-
2	Вартість капіталу підприємства УВП	6	-	6
3	Структура капіталу підприємства УВП і методи її оптимізації	6	6	
4	Особливості формування капіталу при створенні підприємства УВП	6	-	6
5	Політика формування власного капіталу підприємства УВП	6	-	6
6	Політика залучення позикового капіталу	6	6	
7	Характеристика процесу використання капіталу підприємства УВП	6	-	6

8	Механізм управління процесом використання капіталу підприємства УВП	6	6
9	Особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства УВП	6	6
Всього		54	
Контрольна робота		6	
Залік		40	
Всього		100	

Доповнення на семінарському та практичному занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) доповідача. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача.

Оцінюється доповнення за такими критеріями: значне (суттєве, змістовне) – до 1 балу (якщо воно повністю розкриває навчальне питання, яке не було висвітлено у попередній відповіді); незначне (поверхове) – до 0,5 балів.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (5 джерел). За наявності всіх компонентів реферат отримує 1 бал; обмежена кількість використаної літератури (менше 5 джерел) – 0,5 балів; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення обраної теми, суттєві помилки – 0,1 бал.

Складання заліку. У випадку, якщо курсант впродовж семестру набрав від 35 до 59 балів, він повинен скласти залік. Курсант, який за результатами модульного контролю набрав більше 59 балів, може бути, за власною згодою, звільнений від складання заліку, а його рейтингова оцінка є підсумковою і переводиться за визначеною шкалою на екзаменаційну оцінку за п'ятибальною системою, або має можливість підвищити свій рейтинг шляхом складання заліку, але не більше ніж на 40 балів. Підвищення рейтингу здійснюється виключно за бажанням курсанта, шляхом складання усного заліку згідно з переліком питань до заліку.

Питання до заліку складаються на основі програми курсу і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу. Якщо рівень знань продемонстрованих курсантом або курсантом під час складання заліку (у 100 бальному еквіваленті), виявиться нижчим, ніж його попередній рейтинг, підсумкова оцінка за курс виводиться з кількості балів, набраних впродовж семестру. Якщо курсант за підсумками поточного контролю та складання заліку не набрав балів достатніх для виставлення позитивної оцінки (60 балів і більше), він має право перескласти залік, при цьому не враховуються результати складання заліку – підвищення балів здійснюється від рейтингової оцінки за результатами аудиторної роботи та самостійного контролю.

Здобувачі вищої освіти або здобувачі вищої освіти, які впродовж семестру набрали менше 35 балів до складання заліку не допускаються і залишаються на повторний курс.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	

64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти:
 Рекомендація *МОН України* від 23.10.2018 № **1/9-650**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18> (дата звернення: 12.09.2019).

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Капітал підприємства УВП: формування та використання»

1. Характеристики капіталу підприємства УВП.
2. Особливості процесу формування капіталу підприємства УВП.
3. Принципи формування капіталу підприємства УВП.
4. Класифікація сформованого капіталу підприємства УВП.
5. Вартість капіталу та показники її оцінки, сфера їх застосування.
6. Методичні підходи до оцінки вартості власного і позичкового капіталу.
7. Ефект фінансового левериджу.
8. Забезпечення фінансової рівноваги підприємства УВП у процесі формування його капіталу.

9. Структура сформованого капіталу підприємства УВП.
10. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності.
11. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості
12. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику.
13. Завдання і принципи формування капіталу при створенні підприємства УВП.
14. Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.
15. Основні схеми фінансування нового бізнесу.
16. Джерела формування капіталу нового підприємства УВП.
17. Політика формування власних фінансових ресурсів.
18. Форми і джерела функціонування власних фінансових ресурсів.
19. Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу.
20. Управління формуванням операційного прибутку.
21. Дивідендна політика.
22. Сутність теорій, що пов'язані з механізмом формування дивідендної політики.
23. Емісійна політика.
24. Політика залучення позикових засобів.
25. Оцінка вартості окремих елементів позикового капіталу.
26. Управління залученням банківського кредиту.
27. Політика залучення банківського кредиту.
28. Управління фінансовим лізингом.
29. Управління облігаційною позикою.
30. Управління залученням товарного кредиту.
31. Політика залучення підприємство УВП товарного кредиту.
32. Управління внутрішньою кредиторською заборгованістю.
33. Економічна сутність та характеристика процесу використання капіталу.
34. Капітал як виробничий та інвестиційний ресурс.
35. Характеристика етапів кругообігу капіталу.
36. Класифікація капіталу, який використовується підприємством УВП.
37. Характеристика основних завдань і функціонального механізму управління процесом використання капіталу підприємства УВП.
38. Оцінка фактору інфляції в процесі використання капіталу.
39. Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу.
40. Особливості операційної діяльності, пов'язані з використанням капіталу.
41. Структура операційних активів.
42. Механізм управління використанням капіталу на основі центрів відповідальності.
43. Система основних показників ефекту від використання капіталу в операційному процесі.
44. Механізм управління ефектом від використання капіталу в операційному процесі.
45. Характеристика основних етапів формування політики використання капіталу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

А. Міжнародно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини (рос/укр): Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 15.09.2021).
2. Коментар до Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими / під ред. П.Г. Міщенко. М. 1997.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 15.09.2021).
4. Конвенція про права дитини. Міжнародний документ від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 15.09.2021).
5. Конвенція про примусову або обов'язкову працю. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
6. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085 (дата звернення: 15.09.2021).
7. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., «Юр. літ.», 1990.
8. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
9. Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів. М., 1990.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 15.09.2021).
11. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права від 19 грудня 1966 г. – Міжнародний захист прав і свобод людини. Збірка документів, М., «Юр. літ.», 1990.
12. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями. Міжнародний документ від 30.08.1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212 (дата звернення: 15.09.2021).
13. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими від 30 серпня 1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212 (дата звернення: 15.09.2021).
14. Правила Організації Об'єднаних Націй щодо захисту неповнолітніх, позбавлених волі. Міжнародний документ від 14.12.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_205 (дата звернення: 15.09.2021).
15. Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку" від 17.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282 (дата звернення: 15.09.2021).
16. Утримання під вартою. Збірка нормативних актів і документів. М.: Вид-во «Спарк», 1996.

Б. Законодавчі і інші нормативні акти України

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.09.2021).
2. Кримінально-виконавчий кодекс України: Кодекс України; від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 15.09.2021).
3. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.09.2021).
4. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15> (дата звернення: 15.09.2021).

Допоміжна:

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. С. 27-38.
2. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Львів: Магнолія-2006, 2008. 383 с.

3. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: навчальний посібник. Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
4. Боронос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств: методика та практика. Суми: СумДУ, 2011. 311 с.
5. Гриб С. В., Болкунов І. О. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах: навчальний посібник. 2-е вид., перероб. та доп. Львів: Магнолія, 2013. 330 с.
6. Данілов О. Д., Пасентко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях та відповідях: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2011. 256 с.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 18.06.2021).
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 18.06.2021).
9. Савченко В.Ф. Регіональна економіка: навч. пос. К.: Кондор, 2012. 339 с.
10. Стасюк Г.А. Фінанси підприємств: навч. пос. Х.: Олді-плюс, 2007. 480 с.
11. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. пос. К.: Кондор, 2007. 400 с.
12. Фінанси підприємств: підручник. / Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.; кер. Кол. авт і наук. Ред.. проф. А.М. Поддєрьогін. восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.
13. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й. Вівчар, О.М.Чубка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Державна кримінально-виконавча служба: веб-сайт. URL: <https://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> (дата звернення: 16.09.2021).

ДОДАТОК № 1

ФОРМА № 1

БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4

I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		

Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

ДОДАТОК № 2

ФОРМА № 2

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
на 31.12.2021 р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
--------	--------------	----------------------	---

			року
1.	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		
Валовий:	2090		
прибуток			
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1.	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		

Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1.	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1.	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		